Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIV Nr. 3 (670) | Vineri 17 ianuarie 1958 | 4 PAGINI, 25 BANI

Criteriul belșugului alimentar

In economia națională a popoarelor, dezvoltarea creșterii animalelor joacă un rol aproape decisiv în ridicarea nivelului bunăstării materiale a populației. Dacă stadiul de dezvoltare pe plan industrial a unei țări se exprimă în tone de oțel și de fontă produse, în tone de laminate și cărbuni, în miloane sau miliarde de kilowați, standardul de viață se apreciază după producția pe cap de locuitor de lapte, carne, unt, grăsimi, zahăr.

Acest element foarte important capătă însemnătate sporită într-o țară socialistă, unde rostul final al tuturor acțiunilor planificate este ridicarea continuă a standardului de viață al poporului. Nu întîmplător, în etapa actuală, poporul sovietic și-a propus ca o sarcină de cea mai mare însemnătate de a ajunge și a depăși în viitorii ani Statele Unite ale Americii, în domeniul producției pe cap de locuitor de carne, lapte și unt. Această realizare grandioasă în perspectivă este strîns condiționată de o viguroasă și multilaterală dezvoltare a economiei animale și a agriculturii, care sînt într-o continuă și puternică interdependență.

Dezvoltarea unei agriculturi nu poate fi judecată de la un an la altul, din cauza influenței covîrșitoare a condițiilor naturale asupra producției. De aceea, este necesar să fie luate în considerare perioade de timp mai lungi. Pentru a face o apreciere cît mai exactă a dinamicii dezvoltării actuale a agriculturii sovietice, este util să comparăm situația din cei patru ani care au precedat plenara din septembrie 1953 a Comitetului Central al P.C.U.S. și cei patru ani care i-au urmat. Față de perioada 1950—1953, în anii 1954—1957 colectările și achizițiile statului sovietic au sporit cu 22 la sută la cereale, cu 36 la sută la sfecla de zahăr, cu 12 la sută la bumbac brut, cu 26 la sută la cartofi, cu 79 la sută la legume. În domeniul producției animaliere, creșterile sînt, pentru acest răstimp relativ scurt, mai mult decît apreciabile, și anume: 51 la sută la carne în greutate vie, 62 la sută la lapte, 41 la sută la lînă și 41 la sută la ouă.

În 1958, unul din sectoarele întrecerii pașnice dintre U.R.S.S. și Statele Unite ale Americii — și anume întrecerea pentru cei mai mari indici în producția pe cap de locuitor la carne, lapte și unt — intră în al doilea an de desfășurare. De pe acum însă apare în mod evident de partea cui va fi victoria. Iată cîteva date:

Producția americană de lapte a fost în 1956 cu 4,2 la sută mai mare decît în 1953; în aceeași perioadă, în Uniunea Sovietică creșterea a fost de 35 la sută. Potrivit unor date preliminare, anul trecut producția de lapte a sporit în S.U.A. doar cu 1 la sută, fiind de 57 de milioane tone; în Uniunea Sovietică, creșterea a fost de 11 la sută, ajungînd la 55 milioane de tone. Aceste cifre invederează că încă în cursul acestui an U.R.S.S. va depăși Statele Unite la producția globală de lapte.

În ce privește carnea, decalajul dintre cei doi protagoniști este mai mare, însă în același timp scade cu mai multă iuțeală. Ce spun cifrele? Creșterea de producție înregistrată anul trecut în Uniunea Sovietică a fost de 14 la sută, pe cînd vreme în S.U.A., în decursul a opt luni din anul 1957, producția de carne și slănină a scăzut, cu 4 la sută. Din decembrie 1956 pînă în decembrie 1957, șeptelul de vite cornute mari a sporit în U.R.S.S. cu 42 milioane de capete, aproape-ndu-se mult de numărul de bovine existente în Statele Unite; șeptelul de porcine și ovine — care de mai mulți ani e mai mare decît cel american — a sporit în colhozuri și sovhozuri cu 6,4 milioane, respectiv cu 8,9 milioane de capete.

Nu de mult, am făcut o călătorie prin Uniunea Sovietică. Am vizitat cu acest prilej colhozuri, sovhozuri și instituții științifice, am stat de vorbă cu crescători de animale și savanți din specialitatea mea. M-am convins astfel în mod nemijlocit că oamenii sovietici sînt animați de hotărîrea fermă de a înfăptui mărețele sarcini puse de P.C.U.S. și de guvernul sovietic. Este în afară de orice îndoială că Uniunea Sovietică, care a cucerit culmi atît de înalte în știință și tehnică, va întrece în puțini ani Statele Unite ale Americii și în ce privește indicii producției și consumului de carne, lapte și unt.

În U.R.S.S., structura și proporția diferitelor rase de taurine de lapte, precum și adaptabilitatea la mediu și potențialul lor ereditar, sînt foarte ridicate. Rasele autohtone cunoscute cu producție mică: Kostroma, Lebedinsk, Holmogori, Iaroslav etc. sînt foarte mult răspîndite, bine adaptate și au productivități ridicate. După ce o perioadă îndelungată, în anii postbelici, cantitatea medie de lapte muls de la o vacă într-o perioadă de lactație (un an) a oscilat între 900 și 1000 de kilograme, în anul 1954 ea a atins 1.072 kg. Iar anul trecut, potrivit datelor preliminare existente, această medie a fost de 1.853 kg., în sovhozuri ajungînd chiar la 2.700 kg.

Vorbind despre întrecerea pașnică dintre S.U.A. și Uniunea Sovietică, ministrul sovietic al Agriculturii, V. V. Matkevici, în cadrul unei conferințe de presă care a avut loc săptămîna trecută la Moscova, a atins și problema schimbului de experiență dintre cele două țări. După cum se știe, în anul 1955 U.R.S.S. și Statele Unite ale Americii au făcut un schimb de delegații agricole, salutat atît de presa americană, cît și de cea sovietică. „Noi, sovieticii, păstrăm cele mai frumoase amintiri despre călătoria în S.U.A. — a spus V. V. Matkevici. Am invitat cu acest prilej peste 100 de americani să ne viziteze țara, pentru a cunoaște agricultura noastră. N-au venit însă decît opt persoane. Din păcate, de atunci încoace relațiile noastre cu S.U.A. nu s-au întărit, ci chiar au slăbit — și asta nu din vina noastră. Nădăjduim totuși că pe viitor ele se vor dezvolta cu succes. Ar fi atît în interesul Uniunii Sovietice, cît și al S.U.A.".

Este și acesta un aspect al celor două atitudini existente astăzi în viața internațională.

prof. dr. N. Teodoreanu
membru corespondent al Academiei R.P.R.

Pe malul Nevei

Infinitul universal moleculei

În ultimul timp, chimia modernă a creat un nou domeniu de cercetare, ce se dezvoltă pe zi ce trece, conducînd la numeroase și foarte variate aplicații atît în tehnică, cît și în viața de toate zilele. Este vorba de combinațiile cu molecule foarte mari — combinații macromoleculare — adevărați uriași chimici în comparație cu moleculele obișnuite. Astfel de molecule se găsesc și în natură, în unii produși cum ar fi celuloza, cauciucul sau albuminele. Proprietățile specifice ale acestor substanțe sînt determinate tocmai de talia lor moleculară gigantică.

În general, combinațiile macromoleculare se formează prin unirea unui număr foarte mare de molecule simple și mici, molecule obișnuite, printr-un proces cunoscut sub numele de polimerizare. Produsul macromolecular obținut, cum aspectul său este acela al unei rășini, mai poartă numele de rășină sintetică. Cele mai multe substanțe capabile de polimerizare au în constituția lor o dublă legătură, adică conțin atomi care sînt legați între ei cu cîte două valențe. În anumite condiții experimentale, pe care știința modernă le-a stabilit cu precizie, una dintre legături se poate desface, formînd două valențe libere. Acestea se leagă de valențele libere ale multor alte molecule monomere activate, ajungîndu-se la o macromoleculă în constituția căreia pot intra mii și chiar zeci de mii de molecule monomere.

Combinațiile macromoleculare prezintă proprietăți foarte variate și interesante, pe care le putem face să varieze după dorință. După condițiile experimentale, după natura monomerilor, după natura catalizatorilor folosiți, după proporția dintre monomerii copolimerizați etc. se pot obține materiale diferite, unele sînt termoplastice, se topesc prin încălzire și pot fi turnate în forme sau stîrite; altele sînt elastice, avînd grade de elasticitate diferite, după tratamentele la care sînt supuse; altele sînt solide, putînd fi lucrate la strung, sau pot fi trase în fire ce se pot țese și tricota; unele sînt impermeabile pentru apă, iar altele, fiind răs conducătoare de căldură, pot fi folosite ca izolatori termici.

În dezvoltarea chimiei macromoleculare, știința rusă și sovietică a deschis drumuri largi, care au condus atît la dezvoltarea teoriei proceselor de polimerizare și copolimerizare, cît și la realizarea practică a numeroase procese tehnologice. Este suficient să amintim cîteva nume: Butlerov a obținut una dintre primele polimerizări macromoleculare din lume, Ostromîslenski a făcut cercetări importante asupra cauciucului, Lebedev a elaborat prima metodă industrială pentru obținerea cauciucului sintetic. Un succes deosebit a obținut colectivul care a lucrat sub conducerea lui K. A. Andrianov, obținînd pentru prima oară polimeri organosilicici, folosiți azi pe scară din ce în ce mai largă. Și lista ar putea fi încă mult continuată.

În anii imediat următori se va crea în Uniunea Sovietică o puternică industrie a maselor plastice, a fibrelor sintetice și a altor materiale sintetice. Aceasta va permite să se rezolve cu succes o serie de probleme tehnice în industrie și construcții, obținîndu-se industrial o producție de materiale de calitate pentru consumul populației și înlăturîndu-se o serie de lipsuri de primă necesitate. La hotărîrea C.C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. cu privire la elaborarea unui plan de perspectivă a economiei naționale pe anii 1959-1965, se vorbește pe larg de necesitatea asigurării unor ritmuri rapide de dezvoltare a industriei chimice, îndeosebi a producției de fibre artificiale, de înlocuitori ai materiilor prime vegetale și animale, producției de mase plastice, altor materiale sintetice precum și a pielei artificiale. Recenta sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S. a acordat, de asemenea, o deosebită atenție rezolvării acestei sarcini. În planul pe anul 1958 se prevede mărirea volumului de investiții în industria chimică cu 2,5 miliarde de ruble, ceea ce reprezintă o creștere cu 53,6 la sută față de anul 1957. Volumul lucrărilor de construcții de întreprinderi pentru producția maselor plastice crește de 2,5 ori, pentru fibre artificiale cu 75 la sută, iar pentru cauciuc sintetic cu 48 la sută.

În aceste condiții, cercetările specialiștilor sovietici vor conduce la noi cuceriri în acest domeniu ale cărui limite sînt greu de fixat azi, dar care se întrevăd a fi foarte largi. Numai enumerarea cîtorva aplicații ale rășinilor sintetice va da o imagine impresionantă a vastului cîmp de cercetare pe care îl deschide chimia macromoleculelor sintetice.

O însemnătate economică uriașă are înlocuirea metalelor neferoase — plumb, cupru, nichel, bronz etc. — cu materiale macromoleculare. Chiar materialul lemn — obiecte rezistente la acizi, obiecte inoxidabile, fierul, fonta etc. — poate fi înlocuit în multe cazuri cu rășini sintetice, ceea ce duce la mari economii. Confecționarea din material plastic a conductelor de apă, precum și a altor conducte subterane înlătură fenomenele de coroziune și evită spargerea conductelor prin înghețarea apei.

În același timp, s-au putut fabrica din macromolecule materiale de construcție noi — ușoare, mase plastice armate — din care se pot fabrica carcasele de automobile, corpuri de avioane, pînze de avioane, mașinile s.a. Prin mica greutate specifică a acestui material, în comparație cu fierul, se micșorează mult greutatea proprie a mașinilor din ele, ceea ce duce la micșorarea greutății totale a mașinilor, cu diminuarea consumului de combustibil și mărirea capacității de transport.

Înlocuirea cauciucului la fabricarea anvelopelor cu un nou material sintetic — poliuretanul — asigură mărirea de trei-patru ori a duratei de folosire a anvelopelor și o economie de durată de folosire a unui automobil, ceea ce are o deosebită importanță economică.

În cadrul cercetării al acestui articol nu putem prezenta în toată amploarea lor perspectivele cercetărilor din domeniul macromoleculelor. Este însă evident că aceste cercetări ne permit să ne orientăm spre obținerea cu aplicație a unor materiale în toate domeniile de activitate.

Sarcinile ce se pun în fața chimiștilor sovietici pentru viitorul apropiat sînt, și ele, de o mare amploare, cuceriri noi pentru știința și tehnica universală. Învățații sovietici vor obține, fără îndoială, succese și în acest domeniu, consacrîndu-și întreaga lor putere de muncă și de creație pentru a cîștiga noi bunuri pentru cultura și fericirea omului.

prof. E. Angelescu
membru corespondent al Academiei R.P.R.

Mobilizarea zodiilor

Războiul meteorologic, ultima ediție a războiului rece, a pus iarăși în acțiune oameni de afaceri, generali, scriitori de romane senzaționale, cele trei personaje bine cunoscute ale modului de viață american. La prima vedere, s-ar părea că nu există nimic comun între oameni cu îndeletniciri așa de deosebite. Este adevărat că, din cînd în cînd, unii oameni de afaceri americani se mai prezintă în societate și cu titlul de „colonel"; dar titlul acesta se pare că nu are în Statele Unite nici o semnificație militară, el acordîndu-se chiar acelora care în viața lor n-au fost nici măcar simpli soldați. Cît despre scriitorii de romane senzaționale, ei erau mai de grabă pasionați de popularizarea lui Al. Capone și a altora ca el, urmărind să-i ridice pînă la nivelul unor adevărați eroi naționali.

Dar fabuloasele perspective ale războiului rece i-au adunat pe toți acești oameni într-un business comun. Cum rolurile lor s-au cam repetat cu toate fazele războiului rece, firele la început nevăzute care duceau de la unul la altul au început să devină clare chiar și pentru cel mai candid dintre americani. E instructiv și amuzant să urmărim cum se dezumflă chiar în Statele Unite farsa războiului rece, menită să camufleze adevăratele interese care se ascund îndărătul ei.

De la începutul războiului rece, generalii au îmbrăcat uniforma și au rostit discursuri așa de înfricoșătoare, încît se părea că la un simplu gest al lor orașe, țări, continente s-ar putea preface în scrum și pulbere. Scriitorii de romane senzaționale, tentați de rentabilitatea afacerii, au părăsit vechea lor ocupație din timp de pace, pentru a se transforma în „informatori" științifici. Vă amintiți de faimosul număr al revistei „Life" apărut acum cîțiva ani. În paginile revistei, tunătoarele discursuri ale generalilor erau traduse în litere și imagini: fotografii, declarații ale specialiștilor, statistici arătau negru pe alb care va fi soarta unui oraș atomizat, unde și cînd se va produce catastrofa, ce perspective deschid celor interesați ororile erei atomice. Iar oamenii de afaceri, camuflați îndărătul generalilor și scriitorilor, își frecau cu febrilitate mîinile, calculînd într-un timp record, profiturile ce le-ar reveni de pe urma sinistrei mascarade.

Dar momentele primelor surprize au trecut repede. Lumea s-a învățat curînd cu basmele noi de tip atomic și și-a văzut, cuminte, de treburi. Între timp, mai veneau și alte vești: nu numai Statele Unite aveau bomba atomică, ci și alte țări. Au apărut apoi sateliții artificiali ai Pămîntului lansați de sovietici. Panică în rîndurile businessmanilor războiului rece. Cum să exploateze descoperirea științifică sovietică de o așa mare importanță pentru viitorul omenirii, cum s-o facă rentabilă? Și n-au găsit nimic mai bun decît să repete farsa cunoscută. Iarăși și-au îmbrăcat generalii uniformele, iarăși au rostit discursuri înfricoșătoare, „informatorii" științifici iarăși au ticluit reportaje despre distrugerea de la distanță a Statelor Unite, articole „tari" care să zburlească perii de pe capetele contribuabililor americani și să-i facă să scoată mai repede banul. Dar de data aceasta, lucrurile nu mai mergeau așa de ușor. „Informatorii" științifici își cam sleiseră imaginația, militarii și ei, în loc să amenințe cu distrugerea pe viitor, amenințau acum chiar poporul american. Scăpătîndu-se în cap, contribuabilul începea să se arate mai puțin dispus să-și bage tacîmul într-o afacere care se anunța atît de păguboasă. Timpul părea mai bun pentru afacerile businessului rece, cînd descoperirile noastre ale unor savanți sovietici în domeniul meteorologiei, descoperiri menite să înlăturăsească cîmpia, au făcut pasăre să spere. Pămîntul meteorologic, această nouă a războiului rece! Businessmenii, împrumută o cheie, își deschideau noi perspective.

Cîteva precauții erau totuși necesare „informatorii" științifici mai cîrcoșeră și nu mai lăcuiau rarale. Trebuiau înlocuiți cu alți scriitori cu reputație științifică bine stabilită, dar dotați cu suficientă imaginație pentru a dezmorți creierele ticăitoare de contribuabili. Astfel s-a ajuns la soluția celor 13 savanți, membri ai Consiliului meteorologic, însărcinați de Washington cu „controlul ploii artificiale". Vrednici urmași ai strămoșilor lor, vechii zodieri, savanții meteorologi s-au dovedit în cel mai scurt timp superiori foștilor „informatori". Au povestit, vorba ceea, cîte în lună... și-n zodii! Cică sovieticii ar fi dispunînd de un praf miraculos, care să topească într-o clipită talerele de gheață ale celor doi poli pămînteși, încît apa oceanelor umflate să inunde porturile americane! Mai mult decît atît: „vrăjitoarele comuniste" ar fi în stare să schimbe în așa fel clima încît, întorcînd cursul ploilor, să abată o veșnică secetă asupra Statelor Unite! „Mă cutremur, a declarat profesorul Houghton de la Institutul Tehnologic din Massachussets, la gîndul că rușii ar putea descoperi, înaintea noastră, o metodă eficace de a controla clima. Apărarea statică s-ar dovedi tot atît de inoperantă ca și linia Maginot".

Alarma a fost dată. Rămînea să se audă și glasul, nu mai puțin autorizat, al generalilor care să bage în răcori pe contribuabilii încăpățînați. Avînd în vedere și faptul că, după lansarea sateliților, sovieticii ar putea controla și spațiul interplanetar, generalul Thomas White, șeful statului major al forțelor aeriene, a declarat, în fața comisiei senatoriale, că spațiul interplanetar poate deveni teatru de operații și că, în consecință, Statele Unite trebuie să se grăbească a-l cuceri. Iată-l dar pe generalul White, mutat la postul de comandă al spațiului interplanetar și comandînd o așa de strașnică aliniere, încît pînă și înțeleptul Saturn să fie nevoit a-și strînge mai tare supărătoarele sale centuri. Ce te facă însă cu planul Lapteiului care ar avea influența asupra condițiilor meteorologice de pe Pămînt. Iată-l dar pe acești generali albiți trecînd, la ordinul de serviciu, de la postul de comandă interplanetar la postul de comandă interplanetar. Dar această capricioasă Cale a Lapteiului, care s-a cunoscut militari planificatori ai marilor întreprinderi și preți, va vrea oare să se alinieze la comanda generalului și să urmeze astfel exemplul înțeleptului Saturn? Căci scopul trebuie neapărat atins: să tune generalul și să plouă în Statele Unite!

Nu știm încă, pînă la ora aceasta, care va fi reacțiunea încăpățînatului contribuabil american în fața fioroaselor perspective ale războiului meteorologic. Un lucru este însă limpede: în ultima sa fază, războiul rece și-a mutat teatrul de operații de pe pămînt în spațiile astrale. Generalii yankei au și pornit-o pe această cale. Ce se vor face însă oamenii de afaceri, ascunși pînă acum îndărătul generalilor? Dacă cetățeanul american va continua să se arate neînduplecat, e sigur că și dinșii vor trebui să urmeze exemplul generalilor și să întreprindă o călătorie de afaceri siderală. Iar noi ceilalți bieți muritori nu putem avea decît o rugăminte: fie ca, în această ultimă călătorie, geniul cel bun al afacerilor să-i aibă în sfînta lui pază... și să nu-i mai readucă pe Pămînt!

Al. Dimitriu-Păușești

FILARMONICA IN TURNEU

La Chișinău

Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu" din București și-a început turneul în Uniunea Sovietică cu un concert dat la Chișinău. În viața culturală a capitalei Republicii Moldovenești concertul acesta a însemnat un eveniment deosebit. El a fost o reafirmare vie a legăturilor trainice, devenite tradiționale, pe care le-am stabilit cu Republica Populară Română.

Concertele orchestrei filarmonice din București au oferit iubitorilor de muzică un prilej de profundă desfătare artistică. Atît publicul cît și presa din Chișinău au făcut soliilor muzicii românești o primire călduroasă. Sub conducerea lui Mircea Basarab, orchestra bucureșteană a prezentat un program care cuprinde Simfonia în re minor de Cesar Frank, Concertul pentru orchestră de coarde de Paul Constantinescu și poemul simfonic „Pinii din Roma" de Ottorino Respighi.

Tînărul dirijor Mircea Basarab este un muzician pe deplin format, înzestrat cu un bogat temperament artistic și cu multă muzicalitate. Orchestra a sezisat cu suplețe și a realizat spontan indicațiile baghetei dirijorului.

Orchestra filarmonicii din București dispune de valoroși interpreți la instrumentele de coarde. Le-am admirat iscusința în frumosul concert pentru orchestră de coarde de Paul Constantinescu — realizat cu multă măiestrie. Într-un episod pentru instrumente solo s-au remarcat violonistul Alexandru Teodorescu — concert maestrul orchestrei — și I. Onis la violoncel. Un frumos succes al programului l-a constituit executarea poemului simfonic „Pinii din Roma" de Respighi.

Dirijorul a știut să reliefeze tipurile muzicale accentuînd bogăția de contraste, de culori și dinamică a poemului.

Ced nd insistențelor publicului orchestra a interpretat la bis Rapsodia I-a de Enescu și Hora din Muntenia de Rogalschi.

Oaspeții români au fost salutați înainte de concert de directorul artistic al Filarmonicii de stat moldovenești, G. Ceaikovski. La încheierea concertului, secretarul general al Uniunii Compozitorilor din Moldova Sovietică, A. Stîrcea, adresîndu-se muzicienilor români din partea publicului și a compozitorilor a exprimat simțămintele prietenești și de mulțumire, urînd colectivului nou succese în întîlnirile cu publicul sovietic.

N. Bogdan
muzicolog

George Georgescu la Kiev

Între muzicienii români și cei ucraineni s-au statornicit de mult relații prietenești. Pe scena Operei din Kiev, în multe săli de concerte și pe estrade soliști și ansambluri românești au dat nu o dată spectacole care au fost primite de publicul nostru cu entuziasm. O strînsă prietenie leagă colectivele teatrelor de operetă din București și Odesa. După cum se știe, cu ajutorul prețios al regizorului Nicușor Constantinescu, pictorului scenograf Nicolae Lebas și compozitorului Gherase Dendrino, opereta „Lăsați-mă să cînt" a fost montată pe scena teatrului de comedie muzicală din Odesa, iar artiștii odesiți au repurtat cu ea succese răsunătoare care au culminat cu dobîndirea premiului I la un recent concurs organizat la Moscova.

Poporul român l-a întîmpinat întotdeauna cu căldură pe solii artei ucrainene. Spectacolele Ansamblului popular de stat de cîntece și dansuri, condus de cunoscutul dirijor și compozitor Veriovka, ale Capelei banduriștilor ucraineni, ca și ale altor formații artistice, au fost foarte bine primite de publicul românesc.

Zilele acestea în viața muzicală a capitalei ucrainene a avut loc un eveniment de mare însemnătate. Un vechi prieten al țării noastre și un dirijor de clasă mondială, maestrul George Georgescu, a dirijat concertul Orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu" din București, pe care o conduce de aproape 40 de ani.

La sosire, pe peronul gării din Kiev, înconjurat de mulțimea de admiratori și asaltat de ziariști, maestrul George Georgescu a spus printre altele: „Dorim din toată inima ca acest turneu să aducă melomanilor nu dezamăgire, ci încîntare".

Acum, cînd turneul s-a încheiat, se poate spune fără nici o rezervă că renumita orchestră românească ne-a prilejuit clipe de înălțătoare emoții artistice și că ceea ce maestrul George Georgescu a exprimat la sosire sub formă de deziderat a devenit o minunată, o incontestabilă realitate.

Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu" s-a dovedit un ansamblu omogen, bine sudat, cu o structură muzicală proprie, cu o metodă originală de interpretare. Mă alătur de aceea din toată inima celor scrise în paginile presei ucrainene de compozitorii Boris Natosniski, Gherman Jukov, Alexandr Klilov și alții: „Succesul strălucit repurtat de această orchestră cunoscută și de dirijorul ei, maestrul George Georgescu, cunoscut și apreciat în întreaga lume, nu are de ce ne surprinde. Acest turneu vădește o dată mai mult un adevăr incontestabil: cultura muzicală românească a crescut maeștri de clasă mondială care îi impun prestigiul pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale pămîntului".

Concertele orchestrei românești ne-au rezervat totuși și o foarte plăcută surpriză: tînărul dirijor Mircea Basarab. E desigur greu să te remarci cînd ai alături, pentru comparație, un asemenea vrăjitor al baghetei ca marele George Georgescu. Cu toate acestea Mircea Basarab s-a impus categoric publicului ucrainean — cel românesc îl cunoaște bine și-l apreciază — vădind minunate calități muzicale, un mare, un autentic talent, o pregătire impresionantă și dovedindu-se vrednic de înaintașii săi.

Dar turneul filarmonicii a mai avut pentru noi și altfel de urmări, de cea mai mare însemnătate. Niciodată încă pînă acum publicul ucrainean n-a avut posibilitatea să cunoască atît de bine, la un asemenea nivel de interpretare, valoroasele lucrări ale compozitorilor români. De data aceasta, mulțumită concertelor artiștilor bucureșteni, au devenit bine cunoscute la noi nemuritoarele Rapsodii ale marelui Enescu, de asemenea lucrările remarcabile ale lui Teodor Rogalschi, Paul Constantinescu, Nicolae Buicliu și alții. Fiecare din acești compozitori — mă refer la ultimii trei — are un stil original, vădește o mare sensibilitate și o înțelegere a fondului muzical național.

Acum, cînd artiștii români își continuă cu mare succes itinerariul muzical prin alte orașe ale Uniunii Sovietice, mă gîndesc cu bucurie la clipele de reale satisfacții artistice pe care ni le-au procurat prietenii și vecinii noștri. Iar dacă mi s-ar cere să caracterizez concertele, al căror admirator și auditor entuziast am fost, aș spune fără nici o ezitare: minunate!

Ghiorghi Maiboroda
vicepreședinte al Uniunii Compozitorilor ucraineni, maestru emerit al artei.

În pînă viteză (campioana mondială Inga Artamonova)

ORIZONT

Raj Kapoor şi cotidianul în film

„Vagabondul" l-a făcut dintr-odată pe Raj Kapoor foarte cunoscut şi foarte iubit la noi. Chiar dacă filmului — care s-a bucurat de un mare succes de public — i s-au adus anumite obiecţii, specialiştii au fost unanimi în părerea că Raj Kapoor este un creator original, una dintre figurile interesante ale cinematografiei mondiale contemporane.

Raj Kapoor-omul, pe care avem plăcerea să-l cunoaştem în scurtul popas făcut în ţara noastră, este cuceritor. Faţa sa îngustă şi fină, ochii intens verzi, mereu surizători, n-au nimic comun cu asprimea pe care rolul şi machieurul le-au impus ad-hoc simpaticului Raj vagabondul. Cît despre modestia sa, ea este de-a dreptul impresionantă. Personal n-am cunoscut încă un artist tînăr care să vrea şi să reuşească atît de bine să fie un om obişnuit, să se străduiască să nu atragă atenţia asupra sa, să nu facă gesturi în plus, să nu uzeze de acea doză minimă de afectare ce se acreditează oricărui actor. Această mare calitate a sa sporeşte considerabil satisfacţia de a sta de vorbă cu un cineast al cărui nume evocă o pagină însemnată din lupta poporului indian pentru dezvoltarea culturii naţionale

Dar nu numai arta cinematografică indiană îl preocupă pe Raj Kapoor. Foarte bine informat asupra situaţiei cinematografiei fiecărei ţări, el urmăreşte cu interes deosebit evoluţia filmului sovietic.

— Am fost de trei ori în Uniunea Sovietică şi am luat contact nemijlocit cu talentaţii ei cineaşti.

— Ştiu. Am urmărit jurnalele cinematografice şi informaţiile care au apărut în presă şi am dedus că vizita dvs. prin oraşele sovietice a fost un adevărat marş triumfal.

— Ah, ospitalitatea rusească este unică. Şi, în genere, sovieticii sînt uluitori.

Printr-o firească asociaţie de idei mi-am amintit că şi Yves Montand i-a caracterizat pe sovietici cu aceiaşi termeni. Cînd i-am spus amănuntul acesta, Raj Kapoor a replicat zîmbind :

— Vă asigur că nu este o simplă coincidenţă de ordin lingvistic. Şi nu-i de vină nici cunoscuta exuberanţă franceză sau orientală. Este o realitate pe care trebuie să o recunoască orice om, oricît de rezervat.

După o foarte scurtă pauză, în care timp a dat un autograf, Raj Kapoor continuă :

— Ţin să mai adaug ceva. Trăsăturile caracteristice ale acestei lumi într-adevăr noi, pe care o reprezintă Uniunea Sovietică, se oglindesc în întregul ritm de viaţă al ţării. Este o viaţă clocotitoare şi în acelaşi timp sigură, calmă, fără incertitudinile care urîţesc şi fac atît de grea viaţa în condiţiile concurenţei capitaliste. Şi mai este ceva la fel de caracteristic. Nu auzi acolo cuvîntul „război". În schimb cel mai popular, cel mai utilizat cuvînt este monosilabicul „mir". Oamenii se bucură de pace, de viaţă, cu o intensitate aproape fără egal. Îmi amintesc că după prima noastră vizită, actriţa Nargis — pe care probabil că o cunoaşteţi — mărturisea că înainte de plecare credea că vine într-o ţară unde oamenii nu ştiu să rîdă, să se bucure. Şi cum ştiu ei să rîdă, şi cum ştiu ei să se bucure!...

— Domnule Kapoor, ce părere aveţi despre filmul sovietic ?

— Industria cinematografică sovietică a progresat foarte, foarte mult. Cineaştii sovietici turnează azi „Pe Donul liniştit" şi „Calvarul". ei au realizat „Othello" şi „Romeo şi Julieta". Dar acestea sînt filme de epocă, mari realizări ale genului. Pe mine însă mă interesează în mod deosebit schimbarea care a survenit în filmele consacrate vieţii cotidiene. Încă acum cinci-şase ani se făceau filme schematice, cu o afişată intenţie moralizatoare, care scădea nivelul artistic. Azi în filmele sovietice despre actualitate, despre realitatea zilnică, materialul de viaţă este mult mai bine dozat, personajele mai complexe, desfăşurarea acţiunii şi finalul nu sînt deloc forţate. Toate acestea asigură filmului un înalt nivel artistic, lăsîndu-i totodată nealterat caracterul educativ.

— Presa internaţională vorbeşte în termeni foarte elogioşi despre noul film sovietic „Zboară cocorii"

— Filmul a produs senzaţie în India. Din păcate n-am reuşit să-l văd — tocmai începuse să ruleze înainte de plecarea mea — dar specialiştii cu şi spectatorii sînt încîntaţi. După cîte mi s-a spus, „Zboară cocorii" este filmul care deocamdată ilustrează cel mai elocvent schimbarea despre care vă vorbeam.

— Ştiu că în domeniul cinematografiei, între India şi Uniunea Sovietică există strînse relaţii de colaborare.

— Strînse şi multiple. Vizitele reciproce ale delegaţiilor de cineaşti au devenit un fenomen obişnuit. La studioul meu este un fel de pelerinaj care mă bucură foarte mult. Mă străduiesc, de fiecare dată, să fiu la fel de ospitalier şi să-i primesc pe oaspeţii sovietici aşa cum ne primesc ei pe noi.

— Ce alte forme de colaborare există ?

— Foarte multe contacte personale, stabilite între cineaştii noştri şi cei sovietici. Apoi, ne studiem reciproc experienţa. De altfel, găsesc că există trăsături comune în şcolile noastre teatrale, în principiile măiestriei actoriceşti. Şi o altă formă foarte concretă, este coproducţia.

— Vă referiţi la „Afanasi Nikitin"?

— Da. Filmul este gata. În India rulează deja. N-am participat la realizarea lui, dar cunosc multe amănunte. De altfel, tatăl meu joacă unul din rolurile principale.

— Rolul marelui vizir Mahmud Gavan.

— Exact. Filmul consacrat călătoriei în India a primului rus, negustorul Afanasi Nikitin — pe care-l interpretează cu mult talent tînărul Oleg Strijenov — a stîrnit un mare interes atît în cercurile specialiştilor cît şi în rîndul oamenilor simpli. De pildă, în timpul turnării, a fost la un moment dat necesar să se filmeze un templu. Şi brahmanii din Aurangabad nu numai că s-au învoit bucuroşi, dar după aceea au organizat şi o procesiune religioasă la care au participat 800 de oameni.

Urmează şi alte amănunte pitoreşti. De pildă că pe o căldură insuportabilă, Oleg Strijenov a fost silit să poarte o barbă pravoslavnică, deasă, de toată frumuseţea, şi nişte haine groase care l-ar fi prins bine la Moscova. Căci în timp ce în India erau atunci plus 35 grade, lîngă Moscova, acolo unde se instalase cortul ţarului Ivan al III, era un ger de —25 grade.

— Variaţii de temperatură — concluzionă rîzînd oaspetul actor.

— Oleg Strijenov s-a exprimat că un prilej că Afanasi Nikitin, negustorul din Tver, a contribuit la prietenia dintre poporul rus şi indian nu numai în secolul XV, ci şi în secolul XX.

— Foarte adevărat. Filmul a slujit într-adevăr ideea prieteniei dintre popoarele noastre.

— Vor mai urma probabil şi alte coproducţii.

— Evident. Abia a fost făcut începutul, un început foarte reuşit. Este drept că deocamdată întîmpinăm unele greutăţi în privinţa titlurilor. La noi există din păcate un mare procent de analfabeţi pentru care pentru moment rămîne neînţeles.

Sigur că aş fi vrut să-l mai întreb multe pe Raj Kapoor. De pildă despre ultimele sale filme „Sub vîlul nopţii" şi „Delhi nu mai este acum departe", despre care specialiştii vorbesc în termeni foarte elogioşi. Dar maşina îl aştepta pe actorul care dispune în general de puţin timp liber. Aşa că am fost nevoiţi să încheiem această plăcută convorbire.

Iulia Scutaru

Salutul meu cel mai călduros cititorilor Veacului nou.

Raj Kapoor

14.I.58. Bucureşti

Bilanţ literar

În primul număr pe anul 1958, revista sovietică „Literaturnaia gazeta" publică sub semnătura scriitorului M. Alexeev, un interesant articol cuprinzînd bilanţul literar al anului care a trecut.

Trecînd mai întîi în revistă realizările înregistrate de ştiinţa sovietică în 1957, autorul articolului scoate în evidenţă strînsa legătură care există între marile succese dobîndite pe tărîmul ştiinţei şi dezvoltarea culturii sovietice în ansamblul ei. Epocalele realizări ale ştiinţei noastre, subliniază el, nu sînt, de fapt, decît rezultatul firesc al dezvoltării culturii sovietice, deci şi al literaturii.

Pornind de la această premiză, M. Alexeev face o seamă de aprecieri asupra căilor de dezvoltare a literaturii sovietice, oprindu-se îndeosebi asupra luptei de opinii care a avut loc în cursul anului trecut în jurul unor probleme ale creaţiei literare. Referindu-se la acei scriitori care, în lucrările lor au oglindit numai fenomenele negative, necaracteristice realităţii sovietice, Alexeev scrie : „neobservînd Colosul, ei s-au apucat să scurme în lada cu gunoi. Ei au încercat în felul acesta să nege rolul partidului ca îndrumător al muncii literare, să diminueze rolul de luptători pe frontul ideologic al oamenilor de litere şi artă. Apărînd principiile de bază ale realismului socialist, scriitorii de frunte sovietici au demonstrat însă inconsistenţa „teoriilor" acestor apărători ai „artei pure". Anul 1957 — continuă M. Alexeev — a contribuit la istoria literaturii cu numeroase opere de incontestabilă valoare. Printre acestea se numără recenta nuvelă a lui M. Solohov „O soartă de om", al cărei erou principal, Andrei Sokolov, va rămîne ca o mare figură a literaturii sovietice, romanele „În întîmpinarea zorilor" de V. Kocetkov, „Ane primăvăratica" de E. Permitin, „Bătălie în drum" de G. Nikolaeva, „Faţă-n faţă" de A. Lebedenko, nuvelele „Cruzime" şi „Termen de încercare" de P. Nilin, povestirile lui P. Sergheev-Tenski, V. Ovecikin, V. Soloukin, versurile lui M. Isakovski, V. Fiodorov, A. Tvardovski, V. Iaravliov, precum şi interesantele reportaje ale lui Savva Kojevnikov, Boris Polevoi şi I. Ehrenburg. Anul 1958 — încheie M. Alexeev — i-a găsit pe scriitorii şi poeţii sovietici înarmaţi cu o şi mai bogată experienţă de muncă, concretizată încă de pe acum în bogatele şi interesantele lor planuri de creaţie literară.

A. B.

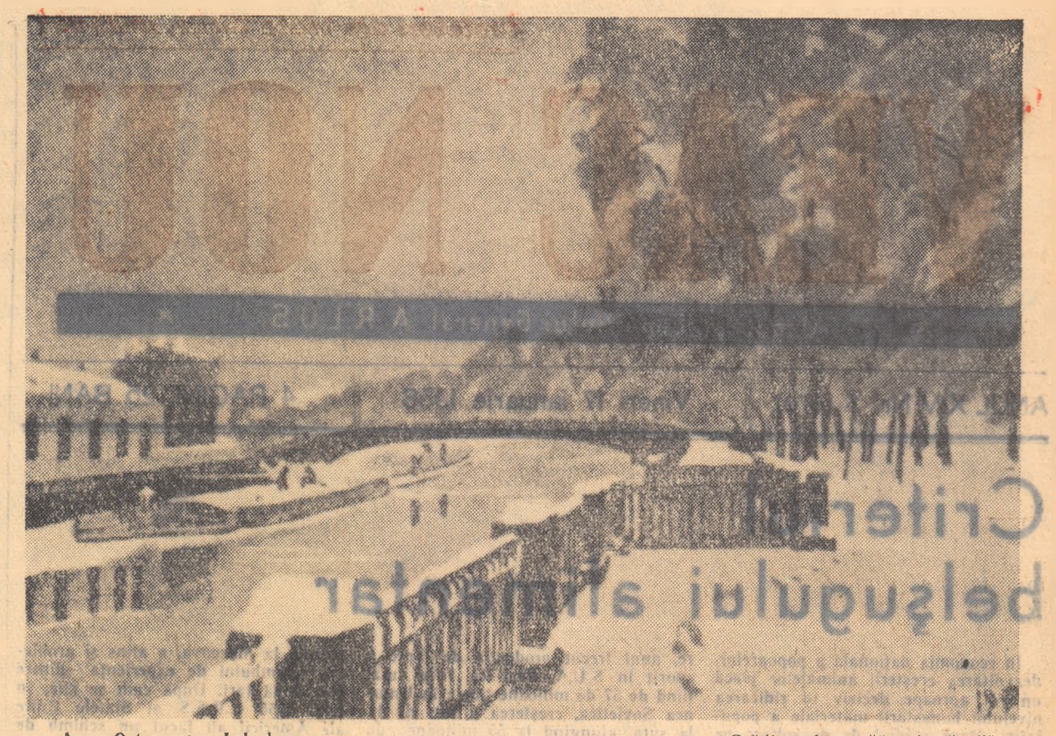

Anna Ostroumova Lebedeva — „Grădina de vară" sub zăpadă

DRAMATURGIA DE AZI ŞI DE MÎINE

E greu, în zilele Festivalului teatral unional, să te hotărăşti ce spectacole să vezi. Moscova prezintă în fiecare zi zeci de spectacole şi acum, în plus, şi pe cele ale teatrelor din republici, venite să sărbătorească patruzeci de ani de teatru sovietic. Şi atunci, încotro ? La Teatrul Mic, la „Puterea întunericului" sau la M.H.A.T., la „Caleaşca de aur" ? La Teatrul Vahtangov, la ultima premieră a lui Selvinski sau la drama lui Gerhardt Hauptmann „În amurg" ? Ce să alegi întîi „Grădinarul şi umbra" de Leonov sau „Ploşniţa" la Teatrul Maiakovski ? Optezi pentru montările îndrăzneţe din Leningrad ale lui Tovstonogov sau pentru nu mai puţin interesanta montare a lui Zavadski la „Nevestele vesele din Windsor" ? Vei căuta desigur să vezi ciclul Maiakovski la Teatrul de satiră, dar nu vei pierde „Azilul de noapte" în regia lui Vivien şi Ehrenberg, acest „concert" care are capete de afiş dintre cei mai mari virtuoşi ai artei scenice.

Am văzut multe spectacole în răstimpul petrecut la Moscova şi Leningrad. Ne-am întîlnit cu teatrele cele mai reprezentative şi cu arta celor mai mulţi dintre regizorii şi actorii care fac faima acestor teatre. Dar nu despre spectacolele văzute vreau să vorbesc acum.

Paralel cu serile petrecute în sălile teatrelor am întîlnit zi de zi o mulţime de oameni de teatru. Am cunoscut regizori şi actori, dramaturgi şi critici şi din convorbirile avute am reuşit să desprindem mai bine sensurile dezvoltării teatrului sovietic, să cunoaştem frămîntarea creatoare sub semnul căreia trăieşte teatrul sovietic.

Dacă relatez acum întîlnirea pe care am avut-o la „Literaturnaia gazeta" o fac nu pentru că ea a fost prima, şi nici pentru că acolo ne-am simţit printre colegi de breaslă, ci pentru că ni s-a părut semnificativă, în primul rînd, pentru spiritul contemporan al teatrului sovietic.

Sosirea noastră (mă refer la delegaţia de dramaturgi şi critici romîni care vizitam în zilele acelea teatrele Moscovei) în redacţie s-a petrecut într-un moment în care, ziarist fiind cu greu poţi face oficiile de gazdă. Era zi de apariţie. „Perile" paginilor primeau ultima corectură, „pagini albe" treceau prin purgatoriul „capului limpede", şi, bine înţeles, toate acestea se făceau gazetăreşte, adică agitat şi pasionat.

Şi totuşi, într-un birou ne aştepta o masă rotundă — sînt convins că ne-am fi înţeles la fel de bine şi dacă ar fi fost pătrată — aşternută cu o faţă de masă albă, pregătită gospodăreşte cu tot ce trebuie pentru „cafea", ca într-o familie care-şi aşteaptă cu grijă musafirii într-o duminică de răgaz. În această încăpere familiară ne-am izolat de... ritmul apariţiei gazetei, neprielnic unei discuţii. Din acest ritm s-au smuls redactorii secţiei de dramaturgie şi teatru care au întîrziat apoi cu noi cîteva ceasuri.

A. Frolov ştie să conducă nu numai secţia de dramaturgie şi teatru a „Gazetei literare" — din al cărui colegiu redacţional face parte — dar şi o discuţie, şi mai ales să deschidă căile spre o convorbire prietenească şi interesantă. Noi văzusem abia primele spectacole. Eram impresionaţi de vigoarea clasicităţii unor spectacole ca „Puterea întunericului" sau „Azilul de noapte", de îndrăzneala inovatoare a unor montări ca „Ploşniţa" sau „Cînd înfloresc salcîmii". Inevitabil discuţia a început de aci. Adică de la ceea ce caracterizează viaţa teatrului sovietic de azi, de la ceea ce preocupă şi frămîntă pe toţi oamenii de teatru: problema îmbogăţirii mijloacelor de expresie, problema comunicării unui conţinut de idei în forme artistico-specifice cît mai variate. Redactorii secţiei de teatru ne-au vorbit cu interes despre spectacolele lui Ohlopkov şi Tovstonogov, despre trio-ul regizoral de la Teatrul de satiră (Petrov-Plucek-Iutkevici), de mişcarea regizorală inovatoare. Discuţiile au alunecat uşor în contradictoriu... mai ales între membrii redacţiei. Am participat la un schimb de opinii, şi de preferinţe, argumentate, despre specificul montărilor lui Ohlopkov sau despre inventivitatea lui Tovstonogov. Ceea ce am apreciat însă cu toţii a fost concepţia personală a fiecărui artist, caracterul inovator al creaţiei sale. Desigur că unele formule sînt discutabile, că sînt chiar spectacole care au o funcţie experimentală, cîte sînt însă ipostazele unor căutări care nu tind spre excentricitate, ci spre un limbaj scenic corespunzător problemelor şi ideilor contemporane. Ne-am exprimat în această discuţie preferinţa pentru spectacolul „Vulpea şi strugurii" (de Figueiredo) în comparaţie cu un alt spectacol al lui Tovstonogov, „Cînd înfloresc salcîmii" (de Vinnikov), pentru că în cel dintîi preocuparea pentru inovaţie nu depăşise preocuparea pentru text. Şi aci am găsit platforma comună a utilităţii şi acceptiei dată mişcării regizorale inovatoare. Eforturile se fac în direcţia unui teatru inventiv, dinamic, original, dar care păstrează şi respectă prioritatea teatrului dramatic, ideea, literatura. Nu artificiul, nu exhibiţionismul modernist caracterizează această mişcare, ci dorinţa îmbogăţirii realismului scenic cu o infinitate de mijloace de expresie.

De altfel însăşi discuţia noastră a arătat acest lucru. Fără ca nimeni să fi făcut intenţionat, în schimbul nostru de păreri a apărut problema tuturor genurilor dramatice, a dramaturgiei în ansamblu. Faptul este un fenomen al dramei — luînd lucrul acesta chiar la o catedră de specialitate — dar este şi un puternic comentator al literaturii dramatice. Ne-a vorbit cu indignare de pamfletele pe care gazeta le-a publicat şi colectivul secţiei de teatru au hotărît să discutarea unor piese noi sovietice. Se bucura fără a-şi pierde spiritul critic — vorbindu-ne de noua piesă a lui Rozov („Singură"), de ultimele piese ale lui Rozov. Fenomenul care-l solicita era orientarea acestei dramaturgii, elementele de viaţă reală pe care le conţine.

Frolov nu opta pentru intimism, pentru personalism, dar apăra ceea ce în aceste piese apropie eroii de viaţă, tendinţa îmbinării reale între planul social şi cel personal în existenţa eroului. Am văzut mai tîrziu „Fata de la fabrică" şi „Sonetul lui Petrarca" (de Pogodin) şi am înţeles mai bine acest lucru. Aceste piese dezvăluie probleme de conştiinţă, conflicte psihologice între oameni care tind să afirme dreptul lor la o viaţă personală, care vor să apere acest drept în faţa încercărilor de imixtiune nejustificată.

Sînt desigur motive suficiente pentru a discuta aceste piese din punct de vedere al substanţei lor dramatice, al compoziţiei. Ceea ce le caracterizează însă este faptul că tind să aducă pe scenă oameni reali. Eroul piesei „Sonetul lui Petrarca" a lui Pogodin spune undeva — citez din memorie : — există oameni care vorbesc mult despre partid şi cînd te uiţi în ochii lor vezi că sînt „bezpartinii" (fără de partid) şi există oameni care nu vorbesc despre partid dar au partidul în ochi". Piesele lui Pogodin, Rozov, Stein, Vinnikov aduc pe scenă ciocnirea dintre aceste două categorii umane.

Exigent, interlocutorul nostru ridica mereu marea problemă : caracterele. Nu numai în legătură cu aceste piese, ci în general. Problema principală a dramaturgiei rămîne problema caracterelor. O dramaturgie care are la bază tradiţia lui Ostrovski, Cehov, Gorki are obligaţia să aducă pe scenă mari caractere.

La întrebarea în ce măsură este prezent în dramaturgia contemporană spiritul maiakovskian, A. Frolov zîmbeşte şi vorbeşte fără indulgenţă de autorii de comedii, partizani ai lozincii „cît mai mult humor, cît mai puţină satiră". El, care a analizat problemele comediei sovietice într-un volum recent apărut, pledează pentru satira maiakovskiană, pentru o comedie grotescă, puternică, dar totodată pentru dublarea „măştilor" maiakovskiene de personalitatea lor filozofică. Şi în comedie Frolov cere caractere puternice, o comedie de caracter. Pentru el drama contemporană este de altfel drama caracterelor mari.

Discuţia a comportat păreri şi chiar pronosticuri în ceea ce priveşte evoluţia dramaturgiei contemporane în general. Horia Lovinescu, pornind de la propriile sale piese, preconiza o dramă de idei a marilor simboluri. Ideea este surizătoare şi curînd au fost aduse în discuţie exemplele care justifică această perspectivă de dezvoltare a dramaturgiei. Toate exemplele de la Brecht la Filippo, de la Remarque la Miller, de la Rozov la Arbuzov confirmă părerea că ne aflăm în ajunul şi începutul dramaturgiei.

După îndelungată în dramă ideea, publicistica, caracterul, evenimentul. Este aşteptata dramă ciocnirilor de idei şi simbolurilor.

Cîteodată au dreptul să viseze şi critici de teatru. Şi în camera intimă a redacţiei „Gazetei literare" citiva critici şi dramaturgi romîni şi sovietici, noi am dat seama nu numai că vrem acelaşi lucru ci şi că visăm la acelaşi lucru.

Simion Alterescu

GÎNDURI DESPRE PROCESUL DE CREAŢIE

Scriitorul, artistul sau compozitorul a cărui creaţie nu este strîns legată de viaţa poporului, nu exprimă gîndurile acestuia şi nici spiritul vremii, nu poate crea opere realiste de valoare.

Arta sovietică are, fără îndoială, reprezentanţi de seamă ale căror creaţii constituie pe bună dreptate una din mîndriile poporului nostru. Pe noi, compozitorii, partidul comunist ne-a sprijinit în toate împrejurările grele, ne-a oferit minunate condiţii de creaţie ajutîndu-ne, totodată, să ne îndreptăm greşelile. Tocmai de aceea considerăm că problema răspunderii artistului faţă de popor are o deosebită importanţă şi purtăm discuţii atît de aprinse în jurul problemelor artei noastre. Una din problemele cele mai dezbătute de compozitorii noştri este aceea a folosirii cîntecelor populare şi a melodiilor revoluţionare în diferite creaţii muzicale.

Tezaurul nostru muzical cuprinde un mare număr de cîntece pe nedrept uitate. Compuse de poeţi şi compozitori necunoscuţi, aceste cîntece au însufleţit la luptă generaţii întregi, au cîntat minunata natură rusă, stepele ei nemărginite şi codrii întunecoşi. E firesc deci, ca compozitorii să folosească în creaţiile lor melodiile acestor cîntece. Se întîmplă însă că, uneori, noi, compozitorii, nu putem să ne apropiem aceste cîntece, să le interpretăm prin prizma concepţiilor noastre artistice. De aceea, aceste melodii rămîn elemente străine care, neintegrîndu-se lucrării muzicale, o lipsesc de acel tot armonios atît de necesar în muzică. Orice compozitor talentat poate prelucra melodia unui cîntec. Dar melodia devine un element organic al piesei muzicale — operă sau simfonie — numai atunci cînd compozitorul a izbutit să păstrînd toată intensitatea tematică şi melodică a cîntecului.

În creaţie trebuie să fii totdeauna consecvent şi principial. Creaţia adevărată respinge atît compromisurile cît şi primitivismul care afirmă că publicul înţelege numai ceea ce este simplu, complexitatea nefiindu-i accesibilă. Primitivismul este dăunător artei în aceeaşi măsură ca monotonia şi stridenţa. Nici un artist nu-şi poate stăvili dorinţa de a căuta căi noi în artă, şi nici năzuinţa ca arta sa să progreseze. Aceste căutări inovatoare trebuie însă îmbinate cu tendinţa de a reflecta în artă gîndurile şi idealurile poporului.

După părerea mea nu există sonoritate neartistică în orchestră. Orice sonoritate este bună dacă corespunde conţinutului lucrării. În muzică nu există nici mijloace de exprimare neartistice. Există numai compozitori fără experienţă sau prea puţin pricepuţi care nu ştiu să folosească culorile orchestraţiei. Compozitorul trebuie să-şi exprime gîndurile cît se poate de limpede şi, în acelaşi timp, să poată folosi paleta bogată a orchestraţiei, aşa cum au făcut-o Musorgski, Rimski-Korsakov, Ceaikovski şi clasicii muzicii occidentale. Marele compozitor rus N. Rimski-Korsakov obişnuia să spună : „Greşesc cei de afirmă că cutare sau cutare compozitor orchestrează bine, sau că o piesa muzicală e perfect orchestrată. Orchestraţia nu este altceva decît o parte din însuşi sufletul compoziţiei"

Într-adevăr, compozitorul exprimă însuşi „sufletul compoziţiei" şi îl exprimă cu mijloace proprii personalităţii sale artistice, adecvate conţinutului şi stilului lucrării muzicale.

Muzica şi cîntecul îl însoţesc pe om din momentul naşterii şi pînă în clipa morţii. Căci fără muzică viaţa e searbădă. Datoria noastră, a compozitorilor, este deci de a face ca muzica să înfrumuseţeze şi mai mult minunata viaţă a societăţii noastre sovietice.

Pe mine personal, mă mîhneşte mult faptul că unii dintre tinerii noştri se simt atraşi de cîntecele proaste, de romanţele dulcegi şi vulgare ce se revarsă uneori de pe scenele teatrelor de estradă, de pe ecranele cinematografelor sau prin undele radio-ului. Ar trebui să combatem această tendinţă opunîndu-i o artă sănătoasă: cît mai multe şi mai bune cîntece lirice de dragoste, prietenie, camaraderie, cîntece închinate acelor de eroism ale oamenilor care şi-au dăruit viaţa pentru libertatea şi independenţa Patriei lor.

Compozitorii trebuie să creeze cîntece despre cei care cuceresc pămînturile înţelenite, care înalţă hidrocentrale pe apele spumeginde ale Angarei sau transformă în ţinuturi înfloritoare codrii nepătrunşi şi pustiurile aride. Cîntecele despre oamenii muncii ne sînt tot atît de necesare ca şi „poezia cetăţenească" care zugrăveşte faptele eroice ale contemporanilor noştri.

Educaţia muzicală trebuie începută din copilărie. După părerea mea, ar fi bine ca pentru educaţia muzicală a copiilor în şcoală să fie folosite cîntecele populare ruse sau ale altor popoare. Nu există cîntece populare vulgare sau de prost gust. Ele sînt simple, atrăgătoare şi nu prea greu de învăţat.

Asociaţia corală recent înfiinţată este chemată să joace un rol uriaş în educaţia muzicală a poporului. Printre altele, ea trebuie să obţină introducerea cîntului ca disciplină obligatorie în toate clasele. Cîntul are darul de a lărgi orizontul tinerilor, de a-i face să simtă şi să înţeleagă mai bine muzica. Iar arta noastră muzicală va păşi înainte, cucerind noi înălţimi.

Un rol deosebit revine şi cinematografului. Studiourile noastre produc aproape o sută de filme artistice pe an; în curînd vor produce şi mai mult. Dar cît de puţine la număr sînt filmele bune şi cîntecele ce se revarsă de pe ecran ! Cîntecele multora dintre compozitorii noştri au fost îndrăgite de popor. Crearea de noi cîntece trebuie încredinţată nu numai compozitorilor şi poeţilor consacraţi ci şi celor tineri, care, fără îndoială, vor crea cîntece melodioase.

Popularizarea cîntecelor bune de toate genurile: eroice, lirice, satirice, strigături, ar trebui să devină o „armă" ideologică a poporului sovietic împotriva a tot ce este vulgar şi deformează bunul gust şi simţul estetic.

Un interes deosebit îl prezintă problema popularizării creaţiei compozitorilor sovietici şi a muzicii clasice. Trebuie îmbunătăţită activitatea sălilor de concerte şi a teatrelor de estradă atît în Capitală cît şi în celelalte oraşe.

Se întîmplă adesea ca de pe scenele unor cluburi sau parcuri de cultură, din neglijenţa sau nepriceperea conducătorilor lor, să răsune cîntece vulgare, care trezesc indignarea ascultătorilor.

Filarmonicile şi conservatoarele noastre au remarcabile cadre de interpreţi. Şcoala muzicală sovietică dobîndeşte an de an victorii mari la concursurile şi festivalurile internaţionale. Numărul medaliilor de aur, al diplomelor de onoare şi al premiilor conferite tinerilor interpreţi sovietici peste hotare creşte în fiecare an; nu acelaşi lucru se poate spune însă despre programele muzicale ale sălilor de concerte din ţară.

E drept, maeştrii artei şi tinerii interpreţi vizitează destul de des regiunile odinioară pustii, dar în care azi pulsează din plin viaţa, datorită muncii eroice a oamenilor sovietici. Cerinţele poporului au crescut însă cu mult, faţă de numărul turneelor întreprinse. Ministerul Culturii ar trebui, probabil, să organizeze mai bine concertele date în interiorul ţării. Moscova şi Leningradul, ca şi celelalte mari oraşe ale ţării trebuie să împartă cu multă dărnicie marile realizări ale culturii sovietice.

Cei mai de seamă cîntăreţi şi muzicanţi, actori, dansatori, trebuie să ia parte activă la ofensiva împotriva muzicii proaste, vulgare.

Aceste probleme sînt prea importante spre a fi dezbătute în cadrul unui simplu articol. Cred că ele ar trebui discutate în adunări ale maeştrilor artei. Sînt convins că orice artist sovietic, independent de vîrstă şi situaţie, de activitatea sa în teatru sau la conservator, va răspunde acestor cerinţe ale imensului nostru auditoriu şi-şi va aduce contribuţia creatoare la dezvoltarea muzicii sovietice. Fără îndoială, întîlnirile şi discuţiile cu oamenii sovietici vor îmbogăţi cunoştinţele şi fantezia artiştilor noştri inspirîndu-le noi teme, îndemnîndu-i la noi succese în activitatea lor creatoare.

Anul o mie nouă sute cincizeci şi opt va constitui un nou pas al poporului sovietic pe calea construirii comunismului. Noi, compozitorii sovietici, sîntem chemaţi să cîntăm cu demnitate marele eroism al oamenilor noştri.

D. Şostakovici

V. SAIANOV

ZIUA

Dimineaţa năsprită ne cere
Să nu vîntul, în geamuri, molcum.
Aurora-i grăbită şi piere
Şi-priveşte ! — e ziuă de-acum.

Lîngă drum un meşteşugăr se-arată
Şi e ud şi oţetat şi fierbinte.
Văd prin sticla de geam colorată
Toată calea pe care-am trecut

Una vreau : să-mi dea vremea poveţe
Să trăim tot aşa de firesc
Printre cei care-aduc frumuseţe
Şi creează mereu şi zidesc.

Pe prieteni, furtuna şi vîntul
Vreau să nu-i despărţească. Şi-aştept
Ca şi-n cărţi, la tovarăşi, cuvîntul
Să-şi continue zborul lui drept.

În romîneşte de Al. Andriţoiu

ACASĂ LA ŞOLOHOV

...pe malul Donului liniştit

Cu avionul de la Moscova la Rostov pe Don, — dacă condiţiile meteorologice sînt favorabile — faci numai cinci ore. De aici, pînă la staniţa Veşenskaia, pierdută undeva în imensitatea stepei căzăceşti, îţi mai rămîn de străbătut 450 de kilometri. Drumul, de un neasemuit pitoresc, se pierde în zările nordului pătrunzînd tot mai adînc în ţinuturile Donului de sus.

O clădire cu un singur cat se înalţă majestuoasă, dominînd malul abrupt al Donului. Construcţia, cu zugrăveala luminoasă a zidurilor, îşi deschide larg ferestrele către fluviul şi cîmpiile ce se pierd în depărtare. Ici şi colo se zăresc, înălţîndu-se din raiul verde al grădinilor, gospodăriile staniţei.

Cu toată ora timpurie, Şolohov se afla în picioare. Măruntel la trup, cu părul căruntit pe alocuri, zîmbind cu stîlciune aproape copilărească pe sub mustaţa scurtă, tunsă cu îngrijire ne întîmpină, coborînd cu pas sprinten scara unei verande spaţioase, în aer liber.

Un bărbat cu înfăţişare simplă, obişnuită! Prima impresie nu durează însă mult. Ţi-o schimbi atunci cînd, terminînd de vorbit, începe să te asculte privindu-te ţintă în ochi. Are o privire extraordinară Şolohov: cînd sclipind de bunătate amestecată cu ironie, cînd puţintel tristă, încrezătoare. Ochii-i ca şi cărţile sale de altfel, par să spună că viaţa l-a pus adesea în împrejurări în care a trebuit să vadă, să înţeleagă, şi să gîndească multe.

După obişnuitele complimente ne-am rînduit un pic îmbrăcămintea în vederea mesei de dimineaţă care, deşi improvizată, este gustoasă şi îmbelşugată, după toate regulile ospitalităţii cazace. Îndelungata discuţie din timpul mesei ne dezvăluie o primă trăsătură, neaşteptată, a celui mai talentat scriitor al literaturii sovietice contemporane: Şolohov este absolut incapabil să vorbească despre sine. Şi din gesturi şi din vorbe îţi poţi da deîndată seama că puţările nu-i sînt nicidecum afectate, nici dictate de o falsă modestie, nici de orgoliu. Nimic din toate acestea. Ne dăm seama că înţelege că cititorii vor să-l cunoască aşa cum este el în viaţa de toate zilele, — nu din simplă curiozitate ci pentru că îi interesează cultura, literatura patriei lui — şi că vrea din toată inima să ne uşureze misiunea. În acelaşi timp vedem totuşi că nu-i prea vine la îndemînă să ne satisfacă curiozitatea.

Răspunsurile-i sînt laconice, monotone. „Da, în staniţa asta mi-am petrecut aproape întreaga viaţă". „Da, sînt cît se poate de încîntat de ultima călătorie făcută în ţările scandinave". „Da, urmez să scriu la cel de al doilea volum al „Pămîntului desţelenit". (De obicei însă, nu obişnuieşte să scrie vara, cînd călătoreşte de-a lungul şi de-a latul ţării. Nu de mult s-a întors din ţinuturile Volgăi, unde a vizitat hidrocentrala de la Stalingrad). „Da, am patru copii: două fete şi doi băieţi, cu toţii mari, fiecare la rostul lui. Mezinii îşi termină studiile universitare, cei mari muncesc". „Da, pescuitul şi vînătoarea îmi sînt ocupaţiile preferate în clipele de destindere". „Da, îndrăgesc ciinii, am trei, ba nu, acum am opt, una din căţele mi-a fătat cinci căţelandri".

Tot aşa, continuînd să-i smulgem cu mare greutate cîte o frîntură de autobiografie, Şolohov găseşte mijlocul să se debaraseze de întrebările noastre care, pare-se, nu-l încîntă deloc, pentru a începe să ne povestească cu căldură despre oamenii întîlniţi în ţările de curînd vizitate. Vorbeşte cu elocvenţa unui povestitor înnăscut despre indignarea unui bătrîn pescar norvegian căruia, de supărare, i-a sărit pînă şi pipa din dinţi, atunci cînd a vrut să-l omenească pentru plimbarea cu barca făcută printre fiorduri. Tot atît de natural, de interesant, ne povesteşte despre măreţia

Şolohov e un vînător pasionat

construcţiei hidrocentralei de la Stalingrad pe Volga care i-a aţîţat imaginaţia, despre necesitatea lărgirii conductei de apă din staniţă, despre recoltarea porumbului şi despre cîte multe altele, mai ales că în toate acestea nici vorbă nu putea fi de el, de proiectele lui de viitor, de cărţi.

Se interesează de cîte nu te aştepţi şi e uimitor de bine informat asupra a tot ce se petrece în ţară şi peste hotarele ei. Uneori uităm de-a binelea că în faţa noastră se află unul dintre cei mai mari scriitori ai ţării. Niciodată n-ai să-l auzi pe Şolohov vorbind despre cărţi, despre literatură, aşa că ai putea pur şi simplu trage concluzia că ele nu constituie pentru el lucrul cel mai de seamă în viaţă. În schimb simte o adevărată plăcere să povestească despre oameni care l-au interesat, despre cîte o scrisoare a vreunui cititor sau alegător (Şolohov e deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S.) care i-a mîncat în mod deosebit.

În cele trei zile cît le-am petrecut în staniţă am avut prilejul să vedem cu ochii noştri viaţa continuînd să pătrundă în valuri peste pragul casei ospitaliere. Uşa nu-şi găsea odihnă nici o clipă. Oamenii îl căutau pentru fiecare lucru: bătrînii ca vecini buni, cîte un scriitor tînăr din Rostov pentru vreo problemă scriitoricească, vreun pescar din staniţa vecină cu sfat meşteşugăresc pentru pumnalul pescăresc cu mîner din piele adus în dar din Suedia... Apoi, deşi de obicei deputaţii Sovietului Suprem răspund de rezolvarea problemelor alegătorilor din circumscripţie, Şolohov are la secţie, nu exagerez, întreaga ţară, căci e solicitat nu numai de membrii circumscripţiei sale ci de pretutindeni, pe plicurile adresaţilor figurînd deseori simpla adresă: „M. A. Şolohov, scriitor".

Am răsfoit numai ultimele scrisori, — 32 la număr, — primite în ultimele 3 zile. Un pensionar din Kemerovo roagă să i se înlesnească abonarea la ultima ediţie a operelor sale, deoarece exemplarele puse în vînzare în librăriile oraşului s-au evaporat cît ai bate din palme. Procurorul general al ţării îl încunoştinţează că, — în urma cererii adresate —, a fost grăbită revizuirea unui proces. O învăţătoare din Leningrad cere să fie sfătuită cum să procedeze cu un şcolar încăpăţînat....

Dimineaţa, Şolohov şi-o petrece scriind. Se scoală în zori şi rămîne la masa de lucru pînă la prînz.

Traiul, în casa care nu-i lipsită de spaţiu şi confort, este de o simplitate ţărănească. Maria, stăpîna casei, o femeie între două vîrste, cu mişcări iuţi, plină de drăgălăşenie, se ocupă personal de menaj. În 34 de ani de căsnicie s-a deprins să-şi înţeleagă soţul chiar şi numai din priviri, aşa că dacă în interior domneşte o atmosferă plină de intimitate, gustată nu numai de familie dar şi de obişnuiţii casei, aceasta se datoreşte în primul rînd amabilităţii, priceperii stăpînei.

Dar, pentru a-l înţelege mai bine pe Şolohov nu este de ajuns să-l cunoşti la el, acasă, lucrînd sau stînd de vorbă cu oamenii. În dimineaţa sosirii noastre ne-a tăiat brusc orice tentativă de interviu poftindu-ne ca o adevărată gazdă: „Aşa, acum treceţi în încăperile pregătite şi trageţi-i un pui de somn. Pe urmă o să facem o partidă de pescuit pe Don, iar seara o să mîncaţi o veritabilă ciorbă de nisetru, aşa cum numai cazacii ştiu să pregătească. Cît despre articol, o să-l scrie Maria Petrovna. Îmi este nevastă şi mă ştie mai bine ca mine cine sînt".

Cîteva ceasuri mai tîrziu, la 20 de km de staniţă, ne zbenguiam pe malul nisipos ce se afundă în pantă lină în undele maiestuoase ale Donului. Acolo, pe malul fluviului, în mijlocul unei cete neastîmpărate şi vesele de pescari, Şolohov ni s-a înfăţişat cu totul alt om: un om plin de farmec, simplitate şi poezie, dăruindu-se clipei cu o uitare de sine la care numai nevinovăţia şi expansivitatea copilăriei te poate îndemna. Oricare altul în locul lui ar fi părut bizar în îmbrăcămintea pe care o purta: o rubaşcă simplă, pantaloni de pînză, cizme roşcate, uriaşe. Se agita într-una ajutînd plin de veselie ba la descărcarea căruţelor care transportau pîntecoasele lotci pescăreşti, ba căutînd un loc mai potrivit de pescuit, ba oprindu-se din cînd în cînd în loc, nemişcat, cu picioarele crăcănate după obiceiul cazacilor spre a privi malul opus, zvîrlind din treacăt cîte o glumă pe socoteala pescarilor ghinionişti. În ziua aceea nu-şi adusese sculele. Aştepta pe semne întoarcerea celor plecaţi de dimineaţă după nisetri.

Şi aici ca şi pretutindeni oamenii se simţeau atraşi ca printr-o minune de scriitor. La lăsarea nopţii în jurul focului uriaş încins pe nisip, ca şi în zori după o noapte petrecută pe malul fluviului, pescarii se îmbulzeau în juru-i ascultînd cu urechile ciulite sau hohotind nestăvilit în ris la năzdrăvanele-i poveşti despre neuitatul somn pescuit nu de mult, în pîntecele căruia găsise „o gheată uriaşă — nr. 40 — o cutie de conserve goală cu marginile zdrenţuite şi un cuţit de combină nou-nouţ". Sau, vreo interesantă prelegere despre migraţia ţiparilor din Baltica pînă-n depărtata Mare a Sargaselor, sau, poate, cine ştie ce veste plină de interes cum ar fi de pildă cumpărarea de către guvernul cutărei ţări scandinave a unei luntre vikinge descoperită de cine ştie ce moşier în timpul unor săpături.

În tovărăşia lui Şolohov timpul se scurge pe nesimţite. Iată-ne din nou pe drumul de întoarcere care străbate pădurea. Scriitorul s-a cufundat, gînditor, în muţenie. E tăcerea omului împăcat cu viaţa, împăcat cu sine însuşi. În ciuda uriaşului talent cu care l-a înzestrat natura, în ciuda celebrităţii, omul de lîngă noi a rămas un simplu cazac de pe Don. Seninătatea, voia bună, nu-i sînt însă tovarăşi totdeauna. Uneori îl cuprinde mînia de nu-i mai poate intra nimeni în voie. Se povestesc multe despre violenţă, despre cuvintele aprige pe care le rosteşte în asemenea împrejurări. Toate cîte se spun despre scriitor sînt desigur adevărate, căci firea îi este tot atît de schimbătoare, de neliniştită ca şi cea a personajelor cărţilor sale. Şi dacă n-ar fi fost aşa, cum ar fi putut oare crea Şolohov vestitele-i personaje, atît de complexe, de tipul unui Grigori Melehov sau Davîdov.

Preferinţele-i, deşi simple, nu sînt lipsite de originalitate: în garajul casei n-ai să afli o limuzină luxoasă, „Zim" sau „Pobeda", ci un „Gaz-69", coşcogeamite maşină construită anume pentru terenuri accidentate, pe care o conduce personal în incursiunile sale vînătoreşti.

Drepturile de autor le foloseşte aproape în întregime la cumpărarea de arme de vînătoare, cartuşe, undiţe, momeli. Vînatul preferat? — căprioara de stepă. Cabinetul de lucru e tixit de hărţi precise, buscle, cartuşiere. Are şi un atelier înzestrat cu o masă de lucru şi o menghină, cu o adevărată colecţie de unelte, cleşti, chei şi tot felul de scule a căror întrebuinţare numai dînsul o ştie. Nu trădăm nici un secret dacă mărturisim că deseori are discuţii aprinse cu familia în legătură cu îmbrăcămintea pe care o poartă: cămaşe de în petrecută deasupra pantalonului bufant după moda cazacă, cizme cu carîmbi înalţi. „Generalul Skobelev, la vremea lui, — îi place lui Şolohov să amintească — a introdus îmbrăcămintea asta în armată. Ştia ce ştia generalul! Şi apoi, de ce e mai fistichiu costumul meu decît moda zilelor noastre care dichiseşte bărbaţii în adevăraţi morcovi!"

Pe lîngă toate astea Şolohov mai are o slăbiciune: îl adoră pe Mihail (III), nepotul familiei. Amîndoi au pus la punct proiectul (cît se poate de serios) al unei rachete interplanetare „M.V.-1" şi pregătesc „operaţia"-: „Marţienii din Veşenskaia".

Ce aş putea să vă mai spun despre Şolohov?

Ca orice personalitate puternică, îşi are şi el ciudăţeniile lui. Aşa, de pildă, înainte de a azvîrli o glumă plină de haz, îi place să-şi răsucească cu un aer ghiduş mustaţa. Bea cu plăcere împreună cu prietenii un păhărel sau două de vodcă şi nu fumează decît ţigarete ieftine, „Belomor kanal".

Tatiana Kirţova

O descoperire epocală pentru destinul marii industrii

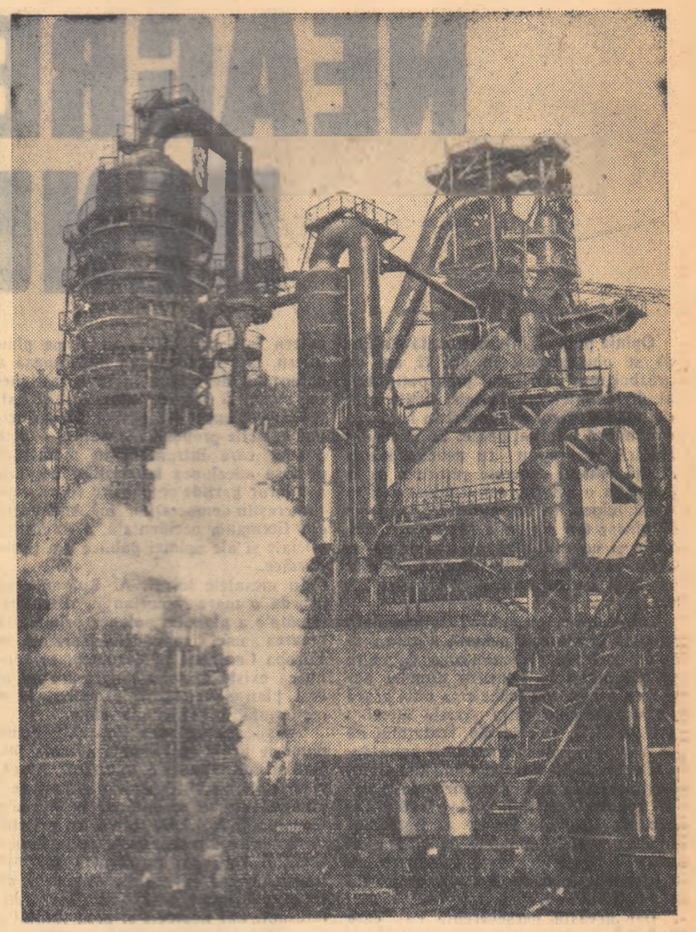

Peisaj industrial

Anomalía magnetică de la Kursk

Omenirea are nevoie de tot mai mult fier — iată o afirmaţie de care nimeni nu se mai îndoieşte astăzi. În anul 1800, producţia mondială de fontă a fost de 0,8 milioane de tone; peste o jumătate de secol, ea crescuse de 6 ori, pentru a ajunge la 41,2 milioane de tone în primul an al secolului nostru. După nouă ani, în 1909, ea se ridicase la 60 de milioane de tone.

Această creştere vertiginoasă a consumului de materiale feroase a făcut să se nască întrebarea firească: ce se va întîmpla în viitor? Vor ajunge rezervele de minereu de fier să satisfacă încă multă vreme nevoile omenirii? Nu cumva este ea ameninţată de pericolul foamei de fier? Că problema era serioasă ne-o arată concluzia pesimistă la care ajunsese Congresul geologic internaţional ţinut în anul 1910 la Stockholm. Pe baza comunicărilor a nu mai puţin de 72 de state, Congresul ajunsese la concluzia gravă că rezervele mondiale de minereu vor putea satisface consumul de fier cel mult pînă în anul 1970.

În anii următori Congresului de la Stockholm s-au descoperit noi zăcăminte de minereu de fier, dar şi producţia creştea, astfel că îngrijorarea în legătură cu soarta surselor de metale feroase creştea şi ea. Nu este de mirare că în 1922 un alt Congres internaţional geologic, ţinut la Bruxelles, a ajuns la o concluzie asemănătoare: peste o jumătate de secol zăcămintele de minereu de fier vor fi secătuite. Astfel, soarta metalului de bază al civilizaţiei noastre părea pecetluită.

Părea... dar nu a fost aşa! Dezminţirea părerilor pesimiste a venit nu mai tîrziu de un an, în 1923, cînd un eveniment cu adevărat senzaţional a venit să schimbe radical toate previziunile cu privire la cantitatea rezervelor de minereuri de fier de pe glob. Punctul de plecare a fost un ac magnetic, cîntărind puţine grame.

„A. M. K."

Evenimentul hotărîtor care a dus la o cotitură în evaluarea volumului zăcămintelor de fier mondiale a fost concluzia fericită a îndelungatelor studii întreprinse pentru a lămuri fenomenul „A.M.K." — cum a fost denumită în U.R.S.S. „anomalia magnetică de la Kursk".

Ce înseamnă această anomalie şi cum a putut ea să demonstreze netemeinicia concluziilor a două congrese geologice internaţionale? Pentru a ne lămuri nu avem nevoie decît de un ac magnetizat, cum este acela al busolei care să se poată însă roti în jurul unei axe orizontale, adică într-un plan vertical. Înainte de a folosi acest ac, trebuie să amintim că, din punct de vedere magnetic, globul pămîntesc se comportă ca un adevărat magnet gigantic. Ca orice magnet, şi globul nostru are un pol nord şi unul sud, numai că ei nu coincid cu polii geografici. Astfel, polul nord magnetic este situat lîngă Groenlanda, la nord-vest.

Avînd aceste cunoştinţe, să presupunem că ne aflăm la polul magnetic nord şi că de aici facem o călătorie închipuită spre polul magnetic sud, pe un meridian magnetic. Ţinem tot timpul în mînă acul magnetic cu axa orizontală, ceea ce permite ca acul să se rotească într-un plan vertical, ca şi elicele avioanelor. Ce vom observa? La polul nord magnetic acul ia o direcţie verticală, dar, pe măsură ce ne depărtăm de pol, acul se înclină pe orizontală, făcînd cu acesta un unghi tot mai ascuţit. În mod normal, în fiecare punct dintre cei doi poli magnetici acul ia o anumită înclinaţie, care poate fi calculată dinainte. Cînd ajungem la ecuator, acul magnetic ia o poziţie paralelă cu orizontala. Uneori însă acul magnetic capătă înclinaţii anormale, nebănuite, care nu corespund cu calculele. Acest fenomen se numeşte „anomalie magnetică".

Puţină istorie

...În anul 1784 savantul rus P. B. Inohodţev observă că în unele locuri din gubernia Kursk acul magnetic nu se comportă în mod normal. Într-o lucrare scrisă el relatează acest fenomen, dar nu găseşte nici un răsunet.

...Nouăzeci de ani mai tîrziu, în 1874, docentul I. N. Smirnov, de la universitatea din Kazan, descoperă şi el anomalia magnetică din gubernia Kursk. Mai norocos decît predecesorul său, are satisfacţia de a constata că descoperirea sa este punctul de plecare al unor cercetări ulterioare, chiar dacă ele au fost iniţiate abia peste un deceniu.

Mai tîrziu, savantul E. E. Leist şi-a consacrat zeci de ani din viaţă pentru studierea fenomenului „A.M.K". El a fost viu impresionat de această anomalie, care se manifesta în chip foarte straniu. De exemplu, într-un sat din regiunea Kursk, pe o parte a cimitirului înclinaţia magnetică era de 70 de grade, pe cînd de cealaltă parte, la numai 400 de metri depărtare, ea era de 82 de grade! Totuşi, calculele arătau că această înclinaţie nu trebuia să fie mai mare ca 63 de grade şi 50 de minute. În anul 1898 Leist face o descoperire mai uimitoare decît toate: în satul Kocetovka înclinaţia faţă de orizontală a acului magnetic era de-a dreptul de 90 de grade — ca şi cum la Kocetovka ar fi existat un al doilea pol magnetic al pămîntului!

Cercetările şi studiile întreprinse l-au dus pe Leist la concluzia că pricina anomaliei magnetice din regiunea Kursk nu poate fi decît existenţa unor mari cantităţi de minereu foarte bogat în fier, aşa cum este magnetitul. Pentru a dovedi acest lucru, el a săpat două sonde, la Kocetovka şi la Nephaevo — aceasta din urmă pînă la adîncimea de 247 de metri. Dar fier nu s-a găsit, astfel că forajul a fost întrerupt. E. E. Leist a fost luat în derîdere pentru „speranţele sale himerice" de a găsi magnetit acolo unde nu sînt decît anomalii magnetice. Comitetul geologic, cea mai înaltă autoritate în materie din Rusia ţaristă, l-a criticat aspru pe Leist pentru concepţiile sale „nestiinţifice". Savantul nu s-a dat însă bătut. Vreme de alţi 20 de ani, pînă în 1918, cînd a murit, Leist a continuat cu mijloace proprii studiul anomaliei magnetice de la Kursk. Nu i-a fost însă dat să rezolve problema căreia îi dedicase atîţia ani din viaţă. Căci pentru aceasta era nevoie de mijloace cu mult mai mari decît cele de care dispunea el.

Cel mai mare zăcămînt de fier din lume

„Misterul A.M.K." a putut fi lămurit abia în anul 1923, pe baza unor lucrări gigantice, pornite cu sprijinul lui V. I. Lenin. Ca să ne facem o idee despre amploarea studiilor întreprinse pe teritoriul „A.M.K.", este suficient să spunem că pînă în 1919 se făcuseră acolo cercetări şi măsurători geo-fizice în 4.500 de locuri, pe cînd după acea dată în peste 825.000 de locuri. Savanţii sovietici au adăugat la vechile măsurători bazate pe azimutul magnetic cercetări gravimetrice, aeromagnetice şi electromagnetice. Faţă de cele două sonde ale lui Leist, în anii puterii sovietice s-au săpat sonde cu o lungime totală de cîteva sute de kilometri!

Succesul obţinut a fost pe măsura muncii depuse. În anul 1923, în împrejurimile localităţii Şcigrov, de pe teritoriul „A.M.K.", s-au extras cu ajutorul unei sonde primele bucăţi de minereu de fier. Misterul fusese astfel dezlegat: anomalia acului magnetic era produsă de imense zăcăminte de minereu de fier. Cele mai prudente calcule arătau că **rezervele de minereu feros din regiunea „A.M.K." sînt cel puţin egale cu toate rezervele de minereu de pe întregul glob pămîntesc.**

Anul 1953, a însemnat un nou an de cotitură în studiul „A.M.K.". Atunci au fost descoperite lîngă localitatea Belgorod, în regiunea munţilor din nordul marelui Donbass, uriaşe zăcăminte de fier, la adîncime relativ mică, pînă la 500 de metri. Astăzi, suprafaţa ocupată de teritoriul „A.M.K" este de circa 120.000 de kilometri pătraţi, mai mare decît Moldova şi Muntenia la un loc. Evaluările cele mai recente arată că sub acest teritoriu există 9.000 de miliarde de tone de minereu de fier, din care cel puţin 15.000 de milioane de tone sînt minereuri bogate. În acest fel, zăcămintele de sub teritoriul „A.M.K." întrec cu mult toate zăcămintele de fier din lume, luate la un loc. Dar nu numai atît: în bazinul geologic respectiv s-au găsit şi alte minereuri preţioase: bauxită, fosforit, grafit, minereu de vanadiu etc.

Cu toate acestea, mai sînt încă „pete albe" în regiunea minereurilor de la Kursk. Cercetările continuă, pentru că nu totul este încă cunoscut; nici măcar frontierele precise ale teritoriului „A.M.K.", nu sînt definitiv determinate. Deşi bogată în succese remarcabile lupta pentru valorificarea bogăţiilor acestui teritoriu continuă. Cel de-al şaselea plan cincinal prevede deschiderea unor mine cu o producţie uriaşă.

Dem. Urmă

Zilele satului sovietic

Între 12-26 ianuarie, A.R.L.U.S. Ministerul Agriculturii, Sindicatul lucrătorilor din Agricultură şi Direcţia difuzării filmelor organizează zilele satului sovietic. Specialiştii de la institutele agronomice din ţară, ingineri agronomi, precum şi lucrători din sectorul agricol care au vizitat Uniunea Sovietică vor iniţia în aceste zile, la căminele culturale săteşti şi la colţurile roşii, problemele actuale ale agriculturii sovietice. Vor fi expuse, cu acest prilej, ultimele cuceriri ale ştiinţelor agricole sovietice, perspectivele dezvoltării agriculturii U.R.S.S. în cel de-al 6-lea cincinal, noi procedee agrotehnice a căror folosire asigură o recoltă sporită la ha.

În această perioadă, consiliul regional A.R.L.U.S. Craiova şi Direcţia agricolă regională organizează o consfătuire a fruntaşilor recoltelor bogate din gospodăriile colective, întovărăşirile agricole şi din rîndul ţăranilor individuali de pe cuprinsul regiunii. În cadrul consfătuirii vor fi prezentate realizările obţinute în ţara noastră prin folosirea experienţei agrotehnice sovietice.

Membrii gospodăriilor colective şi ai întovărăşirilor agricole din regiunile Ploeşti, Timişoara, Galaţi, Craiova ş.a. care sînt în legături prin corespondenţă cu colhoznicii din diferite republici ale U.R.S.S. folosesc prilejul oferit de organizarea zilelor satului sovietic pentru a-şi îmbogăţi cunoştinţele despre prietenii lor sovietici. Cu ajutorul comisiilor A.R.L.U.S. săteşti sînt alcătuite monografii ori prezentări ale colhozurilor prietene.

În toată ţara, caravanele şi cinematografele sătesti prezintă filme cu subiecte din viaţa satelor sovietice.

M. C.

O controversă pedagogică

Într-un număr recent al ziarului „Pravda" a apărut o scrisoare către redacţie, semnată de un grup de academicieni şi profesori universitari, intitulată „Despre munca ştiinţifică în universităţi".

Autorii scrisorii, personalităţi cunoscute în viaţa ştiinţifică sovietică, ca: acad. N. N. Bogoliubov, acad. M. N. Tihomirov, acad. V. V. Vinogradov, acad. M. A. Lavrentiev, acad. S. A. Hristianovici şi prof. A. G. Kuroş, ridică această problemă, ca urmare la articolul de fond publicat în „Uchitelskaia gazeta", din 27 decembrie 1957, în legătură cu pregătirea profesorilor pentru şcolile medii de către institutele de învăţămînt superior.

Ideea de bază care se desprinde din scrisoarea este aceea că universităţile îşi revine sarcina de a da absolvenţilor o temeinică pregătire ştiinţifică, pe baza celor mai noi realizări ale ştiinţei moderne. Înarmaţi cu o astfel de pregătire, ei devin specialişti cu înaltă calificare, capabili să rezolve teoretic şi practic problemele complexe pe care le ridică viaţa şi tehnica în continuă dezvoltare.

Autorii arată că „De fiecare dată cînd Statului Sovietic i se cerea să dezvolte o nouă ramură a tehnicii, aceasta o făceau de obicei cu succes absolvenţii universităţilor. Aşa s-a întîmplat cu aviaţia în timpul lui N. E. Jukovski şi a lui S. A. Ceaplighin. Aşa s-a întîmplat în zilele noastre cu folosirea energiei atomice, cu maşinile electronice de calcul rapid şi cu alte multe ramuri ale tehnicii".

Un rol important şi de răspundere au universităţile şi în pregătirea studenţilor pentru a deveni profesori la clasele superioare ale şcolilor medii. Este foarte important ca elevii să aibă profesori cu o temeinică pregătire ştiinţifică, care să le cultive dragostea şi interesul faţă de ştiinţă.

Referindu-se la articolul din „Uciteiskaia gazeta" scrisoarea subliniază ca un fapt pozitiv că în el se pun în discuţie probleme importante cu privire la unele lipsuri în pregătirea de către universităţi a profesorilor pentru şcolile medii. Autorii scrisorii însă, nu sînt de acord cu măsurile propuse în articolul citat. Aceste măsuri se reduc în esenţă, la următoarele: să se limiteze predarea ştiinţelor în universităţi la nivelul predării în institutele pedagogice; să se acorde în schimb o mai mare atenţie predării disciplinelor pedagogice, întrucît practica şcolară din ultimii ani a arătat că absolvenţii universităţilor nu au o pregătire corespunzătoare din acest punct de vedere.

Autorii scrisorii recunosc că la facultăţile unde o bună parte a studenţilor sînt repartizaţi după absolvire ca profesori în învăţămîntul mediu, — e nevoie să se predea cursuri de pedagogie, psihologie şi metodică, dar aceasta să nu se facă în dauna însuşirii ştiinţei de bază.

Este foarte important, menţionează ei, ca nu numai profesorii disciplinelor pedagogice, ci şi celelalte cadre didactice ale facultăţilor amintite să acorde în prelegerile lor o atenţie deosebită problemelor predării, să educe la studenţi interesul şi dragostea pentru profesiunea didactică.

Nici o instituţie de învăţămînt superior, precizează autorii în continuare, nu poate da studenţilor ei absolut toate cunoştinţele de care aceştia au nevoie în viitoarea lor profesie.

Universităţile, însă, sînt datoare să formeze studenţilor un astfel de orizont ştiinţific care să le permită, ca fiind viitori profesori, să-şi completeze neconteniţ cunoştinţele cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei respective.

Discuţiile purtate în presa sovietică cu privire la munca ştiinţifică din universităţi, a pregătirii cadrelor didactice prezintă un interes deosebit şi pentru noi.

Problema ca atare este foarte actuală şi pentru ţara noastră unde universităţile, în urma schimbărilor introduse prin organizarea învăţămîntului superior, au sarcini sporite pe linia pregătirii viitoarelor cadre didactice. În prezent, o mare parte din absolvenţii universităţilor sînt repartizaţi în şcoli ca profesori.

O problemă foarte importantă care se ridică este aceea a locului pe care trebuie să-l ocupe ştiinţele pedagogice în planurile de învăţămînt ale universităţilor.

Practica şcolară, sarcinile complexe ale muncii instructiv-educative din şcoală, arată din plin necesitatea de a îmbina în persoana profesorului pe cel ce posedă temeinic specialitatea sa, este continuu la curent cu nivelul dezvoltării ei, — cu pedagogul, cu omul care ştie cum să transmită tineretului ştiinţa, cum să deştepte la el interesul şi pasiunea pentru o muncă creatoare.

Cum să se realizeze însă acest deziderat şi în institutele superioare tehnice care dau şi cadre pentru învăţămîntul de specialitate?

Iată probleme care cer răspuns şi la care sînt chemate să-şi spună cuvîntul atît catedrele de pedagogie cît şi ale celorlalte specialităţi.

conf. univ. Ion Barca

NEAGRESIUNE ȘI DENUCLEARIZARE

Probleme contemporane

Opinia publică internațională a ajuns să se obișnuiască, în cei 12 ani de „război rece", cu jocul prea puțin abil al diplomației occidentale, ostile prin definiție oricăror propuneri în favoarea destinderii internaționale. Se știe: din Răsărit se propun cu neobosită stăruință măsuri concrete pentru a se ajunge la o soluție, convenabilă pentru toată lumea, în complicatele probleme litigioase din perioada postbelică; metodic și cu diabolică perseverență aceste propuneri sînt respinse, printre altele și pentru motivul că ele n-ar fi... noi.

Într-adevăr, propunînd și de data aceasta încetarea imediată a experiențelor nucleare și renunțarea de către marile puteri la folosirea armelor nucleare, propunînd încheierea unui acord de neagresiune între statele membre ale N.A.T.O. și cele ale Tratatului de la Varșovia sau crearea unei zone denuclearizate în Europa Centrală, Uniunea Sovietică reia propuneri anterioare, conținute atît în mesajele din decembrie 1957 ale lui N. A. Bulganin, în documentele adoptate de ultima sesiune a Sovietului Suprem sau în cuvîntările și interviurile de presă ale lui N. S. Hrușciov.

Dar această perseverență cu care U.R.S.S. dorește să se ajungă la rezolvarea unor probleme de care atîrnă în primul rînd pacea Europei, pe lîngă că-i face cinste, oglindind consecventa orientare spre pace a politicii sale externe, nu implică deloc o închistare a diplomației sovietice în formule și propuneri rigide, inacceptabile odată pentru totdeauna de către celelalte mari puteri. Dimpotrivă ea demonstrează în permanență că în ciuda categorici sale superiorități militare, Uniunea Sovietică nu înțelege să trateze cu nimeni „de pe poziții de forță", dorind în mod sincer slăbirea actualei stări de încordare care primejduiește pacea mondială.

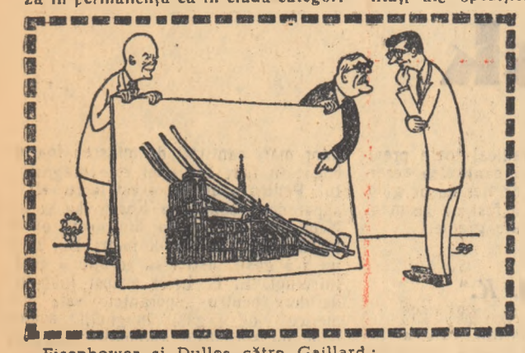

Eisenhower și Dulles către Gaillard:

— Aveți la dvs. niște hardughii vechi care ar putea folosi ca rampe de lansare a rachetelor.

Și de astă dată, propunerile sovietice se fac ecoul preocupărilor majore ale cercurilor și oamenilor de răspundere din diferite țări. Trăsătura care conferă propunerilor sovietice titlul noutății este însăși stringența lor actualitate.

Iată, de pildă, problema neagresiunii. Uniunea Sovietică propune de cîțiva ani încheierea unui pact de neagresiune între Apus și Răsărit, bazîndu-se și pe faptul că, împreună cu toate țările membre ale Tratatului de la Varșovia, să adere la N.A.T.O. Noutatea propunerii din 9 ianuarie 1958 constă însă în faptul că ea se produce într-un moment cînd o asemenea propunere nu mai aparține exclusiv Răsăritului. Cu puține zile înainte, premierul britanic Macmillan formulase o propunere asemănătoare, care a trezit un ecou favorabil atît în presă cît și în cercurile largi ale opiniei publice occidentale. Totuși, propunerea premierului britanic nu are prea multe șanse să fie însușită — cel puțin pentru moment — de cercurile conducătoare americane, unde mai circulă încă vechile „argumente" împotriva încheierii unui asemenea pact de neagresiune. Ce rost ar avea un pact de neagresiune N.A.T.O.—Varșovia și la ce ar servi el — se spune cu o ipocrită mirare în aceste cercuri — de vreme ce toate țările semnatare, fiind membre ale O.N.U. s-au angajat prin însăși aderarea la Charta Națiunilor Unite să soluționeze toate diferendele dintre ele fără a recurge la forță și să se opună oricărei agresiuni?

Teza aceasta este destul de șubredă și organe de presă cu mare prestigiu din Occident (News Chronicle, Le Monde, Die Welt etc.) arată că, dimpotrivă, Charta O.N.U. nu numai că nu exclude, dar facilitează încheierea unor asemenea pacte.

Propunerea lui Macmillan a fost făcută în ajunul actualei călătorii de 48.000 km. pe care primul ministru englez o întreprinde în cele 6 țări ale Commonwealth-ului. Prima etapă a călătoriei a fost India, unde această propunere găsea terenul cel mai favorabil unei depline aprobări, cunoscută fiind poziția premierului Nehru în favoarea inițiativelor similare ale lui N. A. Bulganin. În etapele următoare — afirmă numeroși comentatori de presă occidentali — Macmillan va căuta să coalizeze la propunerea sa și celelalte țări ale „Comunității", întărind astfel poziția guvernului conservator atît pe plan extern față de S.U.A. cît și pe plan intern, față de creșterea impetuoasă a curentului de opinie în favoarea unei reglementări pașnice între Vest și Est.

Neagresiunea — acest punct principal în noile propuneri sovietice — este o idee care întrunește în momentul de față adeziunea laburiștilor englezi, a tuturor partidelor politice (cu excepția creștin-democraților lui Adenauer) din Germania occidentală, a cercurilor oficiale și ale opiniei publice din țările nordice.

În mesajele lui N. A. Bulganin se acordă o mare importanță discutării imediate a planului polonez privitor la crearea unei zone denuclearizate în Europa Centrală. În document se spune că există premizele necesare ca acest plan să poată fi examinat la o conferință a șefilor de state.

Se știe că „planul Rapacki" (cum numește presa occidentală această inițiativă formulată de ministrul Afacerilor Externe al Poloniei) a fost respins de ultima sesiune de la Paris a Consiliului N.A.T.O. Dar și cu prilejul dezbaterilor din decembrie de la Palais Chaillot s-au ivit în această privință multe „opinii separate". Ministrul de Externe belgian Larock îl găsea „interesant, dar neprecis și prea limitat". De aceeași părere a fost și ministrul de Externe al Canadei, Sydney Smith. În cercurile Foreign Office-ului s-a declarat că planul polonez, care s-ar inspira dintr-o propunere mai veche a fostului premier Eden, este studiat cu multă seriozitate. În cadrul unei emisiuni organizate la sfîrșitul săptămînii trecute de către postul de radio Londra una din cele mai marcante personalități ale opoziției laburiste Aneurin Bevan a spriji[illegible] propunerea de a se crea în Europa Centrală o zonă liberă arme atomice declarînd că aceasta ar crea o bază favorabilă pentru încheierea unor acorduri mai largi, iar după părerea cunoscutului [illegible]taș laburist și publicist Richard Crossmann, planul de creare a unei zone dezatomizate în Europa oferă o cale însemnată spre destindere și pace.

„Cea mai importantă sarcină care stă în fața noastră — a declarat el — este transpunerea unor asemenea propuneri ca acelea cuprinse în planul Rapacki, din stadiul lor actual de considerente generale în acorduri internaționale concrete și amănunțite. Sper din tot sufletul că inițiativa luată de Rapacki va fi încununată de succes".

De asemenea, fostul prim ministru al Franței, Edgar Faure, a subliniat importanța demnă de luat în seamă a planului propus de Rapacki, declarînd că acest plan poate constitui o bază pentru tratative viitoare.

La întrunirea de acum cîteva zile la Paris a Consiliului Permanent N.A.T.O. s-au ivit serioase divergențe în privința planului polonez. În timp ce S.U.A. au respins pur și simplu acest plan Anglia și Franța au susținut că trebuie cercetat temeinic suplimentar, arătînd că planul Rapacki prezintă o puternică forță de atracție pentru opinia publică din țările respective.

Este limpede pentru oricine că prin crearea unei zone dezatomizate în inima Europei s-ar face dovada că există posibilitatea de a se realiza o destindere parțială iar o atare demonstrație ar putea constitui un important factor de destindere a încordării într-o regiune care a servit de atîtea ori în istorie ca focar de război. Ar fi de prisos să mai insistăm asupra faptului că înarmarea atomică a R. F. Germane va intensifica goana înarmărilor în Europa, va adînci și mai mult împărțirea ei în blocuri ostile și va mări la maximum primejdia izbucnirii unui război catastrofal.

Dar cum văd germanii înșiși această problemă? Ideea creării în centrul Europei a unei zone lipsite de orice fel de armament atomic a trezit un imens interes în toate cercurile politice și în întreaga opinie publică din Germania occidentală. Prin numeroși purtători de cuvînt, partidul social-democrat a avertizat guvernul Adenauer că respingerea propunerii privitoare la crearea unei zone denuclearizate ar constitui o gravă greșeală, a cărei răspundere nu și-o poate asuma nici un om politic conștient. Partidul liberal-democrat, cel de al doilea mare partid de opoziție, ca și partidul german, care face parte din coaliția guvernamentală, au luat și ele poziție în favoarea propunerii polonezе.

„Ideea de a face parte dintr-o zonă în care să nu existe nici un fel de arme atomice — subliniază corespondentul din Bonn al ziarului elvețian „Neue Zürcher Zeitung" — suride majorității covîrșitoare a populației germane. Va fi foarte greu pentru guvernul Adenauer, care se împotrivește acestui plan să facă populația să înțeleagă că interesele militare atlantice trebuie să aibă prioritate asupra intereselor vitale ale națiunii germane. Pentru germanul din Est și din Vest înarmarea echivalează cu o sinucidere.

După cum se arată în noile propuneri sovietice, planul în discuție prevede ca din zona ce se va crea în centrul Europei „să facă parte inițial (sub. ns.) cel puțin patru state...". Este deci limpede că planul Rapacki este considerat de către U.R.S.S. ca o propunere minimală și depinde desigur de acceptarea ei de către celelalte puteri, pentru ca un nou plan mult mai larg, să extindă zona dezatomizată. S-ar putea ajunge astfel la o dezatomizare treptată a întregii Europe, oprindu-se din timp producția de arme atomice în Franța, Suedia și alte țări din Europa care au ajuns sau vor ajunge într-un viitor apropiat să fabrice propriile lor bombe A. și H.

A respinge însă pur și simplu asemenea propuneri — cum fac S.U.A. și cum impun s-o facă și restul partenerilor lor din N.A.T.O. — înseamnă a da o dovadă evidentă de lipsă de sinceritate în orice discuții și tratative de dezarmare. La Washington, pentru moment triumfă încă punctul de vedere al șefului Departamentului de Stat, Dulles, care este categoric ostil oricăror măsuri menite să ducă la crearea unui minimum de încredere internațională. Dar criticile la adresa lui Dulles personal și a întregii administrații Eisenhower devin tot mai vehemente și provin din cercuri din ce în ce mai largi. „Dulles trebuie să plece!" — titlul care apare aproape zilnic cu litere groase în sute de ziare de peste Ocean — a devenit aproape un cuvînt de ordine, a cărui răspîndire amintește de celebra „AMI GO HOME".

Deocamdată, susținătorii falimentarei politici dullesiste sînt surzi la toate criticile îndreptate din cercurile senatorilor democrați (Stassen, Kennan), ale intelectualității, ale presei și ale opiniei publice. Ei inspiră continuarea politicii agresive a „omului războiului", cum îl numesc englezii pe septuagenarul jurist de la Philadelphia care conduce de 5 ani destinele politicii externe a S.U.A.

Iar Dulles, în loc să plece de la Departamentul de Stat așa cum i-o cere în cor întreaga opinie publică, se pregătește să... plece la Ankara, unde se deschide la 27 ianuarie cea de a patra sesiune a Pactului de la Bagdad, și de acolo la Teheran și apoi la Manilla unde va avea loc Consiliul ministerial al Pactului S.E.A.T.O. Misiunea pe care și-a asumat-o acest paladin al „războiului rece" are de scop realizarea unei colaborări mai strînse și — ca să folosim limbajul atît de agreabil d-lui Dulles — a unei „interdependențe" între țările participante la aceste blocuri agresive cu cele ale N.A.T.O.-ului.

Cu alte cuvinte, în timp ce din U.R.S.S. pornesc noi propuneri concrete menite să aducă o rază de speranță și lumină unei omeniri care trăiește sub apăsarea unui coșmar, cei care contribuie la însăși crearea atmosferei de nesiguranță și primejdie permanentă pun la cale realizarea vechilor lor planuri perfide. De un singur lucru — și anume, de cel mai important — uită însă toți dullesii să țină seama. Ei uită că nu trăim în 1946 cînd un predecesor al lui Dulles, fostul secretar de stat Dean Acheson declara în faimosul său raport cu privire la energia nucleară: „Avem monopolul armelor atomice, un echipament industrial considerabil, imense cunoștințe teoretice... ceea ce ne permite să apreciem cum va arăta probabil viitorul".

Din fericire pentru omenire, lăudăroșenia lui Dean Acheson a fost curînd dezmințită de o realitate pe care spiritul său profetic n-a reușit s-o întrevadă la timp. Trăim în 1958, la numai cîteva luni de la lansarea sateliților artificiali sovietici, în noua eră a sputnicilor și a rachetelor balistice, cînd din mitul superiorității tehnice americane, din monopolul armelor atomice și din restul viselor de dominație mondială ale unor Acheson, Dulles și compania n-a mai rămas decît ridiculul înfumurării și al aroganței.

Uneltitorii de războaie „reci" sau „calde" continuă să activeze de zor, dar peste capetele lor înfierbîntate se ridică giganticele forțe care luptă pentru pace și securitate. Prezentul ca și viitorul le aparține lor, nu pigmeilor sortiți să nu aibă nici nume în istorie.

M. Mihail

Aliați pînă la afaceri

În zelul lor de reînarmare a Germaniei occidentale, britanicii oferiseră un tip de avion de vînătoare care, după părerea experților germani, era tot ce putea oferi mai înaintat tehnica occidentală. Avionul se numea „S.R. 177" și tehnicienii nemți l-au adoptat nu fără să-l fi comparat în prealabil cu similare produse americane și franceze. Două uzine britanice care au proiectat și au executat prototipul au început lucrările pentru producția în serie, pînă cînd s-a produs un fapt neașteptat, dar previzibil. Ministerul federal al apărării a renunțat comanda, iar presa vest-germană a anunțat ceva mai tîrziu că se vor comanda avioane americane „Starfighter" și „Supertiger".

Dacă lucrurile ar fi rămas aici, desigur că acest prea manifest joc de concurență ar fi fost considerat ca fiind în natura lucrurilor. Dar fabricile britanice, care proiectaseră pe „S.R.177", au fost nevoite să-și închidă porțile, din lipsă de alte comenzi, pentru moment. Au urmat concedieri de muncitori și ingineri și, firește, nemulțumiri zgomotoase, care și-au găsit ecoul în presa engleză.

S-a pus deci punctul pe i! Guvernul american subvenționează alungarea industriei britanice de pe piața europeană.

Fără îndoială că, dacă „S.R. 177" ar fi primul caz, surprinderea presei britanice ar fi justificată. Dar, cum nu ne aflăm decît în fața unui element dintr-o serie, și după toate probabilitățile nu ultimul, supărarea care a rezultat pare cel puțin naivă. Ar fi fost timpul ca domnii de la Londra să priceapă că alianțele occidentale merg pînă la afaceri.

C.

La Little Rock s-a înregistrat zilele acestea un nou asasinat. Copiii negri sînt supuși unei necruțătoare terori din partea bandelor de rasiști dezlănțuiți.

Helicopterele sînt gata pregătite...

Așadar, totul a fost pregătit. Pe gazonul Casei Albe trepidează helicopterele gata în orice clipă de zbor. Sistemul de alarmă organizat într-un autentic stil american, e gata în orice moment să intre în acțiune.

Ca atare, cei 172.800.000 de cetățeni ai S.U.A. pot fi liniștiți: în momentul în care se va declanșa alarma atomică, helicopterele vor evacua pe membrii guvernului și îi vor transporta spre o destinație necunoscută.

Dar, în definitiv, împotriva cui au fost prevăzute S.U.A. cu asemenea dispozitiv complicat și complet de alarmă? Nedumerirea își are temeiurile ei. N-au trecut decît puține zile de cînd N. S. Hrușciov a asigurat din nou solemn, că Uniunea Sovietică va face și în acest an tot ce-i va sta în putință, pentru a pune capăt neliniștii, animozității, războiului rece. N-au trecut decît puține zile de cînd sesiunea Sovietului Suprem al U.R.S.S. a anunțat că va proceda la o nouă reducere a forțelor armate ale Uniunii Sovietice — și iată zilele acestea s-a și comunicat demobilizarea a încă 300.000 de oameni (care se adaugă celor 1.840.000 demobilizați în anii 1955—56). Atunci? Împotriva căror pericole e chemată să funcționeze alarma? Poate împotriva șahiștilor sovietici, cărora le-au fost refuzate vizele de intrare în S.U.A.? Sau, poate, împotriva pianistului Emil Ghilels căruia, oricît, nu i s-a putut refuza viza?... Cine poate ști?

Și încă o întrebare: a cui o fi fost pînă la urmă ideea salvatoare a helicopterelor, a sistemului de alarmă, a întregii rețele de interceptare antiatomică de care unii au atîta grijă să nu ruginească, încît se oferă s-o reînnoiască mereu? A fost poate ideea revistei americane „Weekly Market Letter", care se întreba ce se va întîmpla cu cîștigurile trusturilor de armament dacă guvernul S.U.A. va accepta dezarmarea. Sau a fost ideea poate a acelei actrițe de varieteu, care s-a angajat să joace rolul „spioanei roșii" cu prilejul unor manevre militare, și care nu vrea să rămînă fără angajament. Sau a fost, poate, în sfîrșit, ideea d-lui Dulles însuși, pasionat adept al jocului pe marginea prăpastiei.

Totuși, trustmanii nu au parte de somn liniștit. Nici actrița de varieteu nu poate dormi liniștită. În trepidația dulce a helicopterelor nici chiar înalții demnitari ai Casei Albe, nu-și găsesc somnul. Căci milioanele de americani, în ciuda faptului că ziarele și radio-ul le servesc în fiecare dimineață somnifere marca „pericol atomic" și „primejdia roșie" — mai de vreme sau mai tîrziu, vor începe să se trezească. Căci nu se poate ca pînă la urmă ei să nu-și dea seama că asemenea somnifere au cel puțin trei dezavantaje: 1) sînt prea scumpe, 2) nu aduc nici pe departe liniștea de care orice american are atîta nevoie, 3) produc otăviri în masă. Și nimeni nu-i va putea convinge de contrariul. Nici trustmanii, nici actrițele de varieteu, nici d-l Dulles. Mai ales d-l Dulles, despre care un deputat canadian a spus în parlament că este „aproape o calamitate internațională"...

Radu Țiulescu

RECHINI ȘI SARDELE

O istorie sud americană

Pentru America de Nord, decembrie a venit cu zăpadă. Pentru America de Sud a venit cu singe. Prima era necesară poeziei sărbătorilor. Cea de a doua siguranței afacerilor. Ambele s-au resorbit însă destul de rapid și totul a intrat provizoriu în normal. Poezia a adus un aflux de cumpărători în magazine. Singele a liniștit pentru cîtva timp safe-urile Wall-Street-ului. Dl. Nelson Rockefeller a putut pleca să facă netulburat plajă la Palm Beach. Iar generalul Jimenez poate în sfîrșit dejuna în voie la reședința sa din Caracas.

Așadar insurecția militară din Venezuela a fost înăbușită. Aviația revoltată a fost neutralizată de armata terestră și de marină. Avioanele de provenință nord-americană, care au bombardat Maracayul și Caracasul, au fost doborîte de mitralierele și tunurile antiaeriene aduse din Statele Unite. Închisorile și lagărele de concentrare din „iadul verde" al Orenocului, înțesate cu civili după lovitura de stat din 1948 a generalului Jimenez, au făcut acum loc militarilor. În ciuda aparențelor, nu s-a schimbat nimic.

Ultimii 27 ani au văzut nu mai puțin de 54 lovituri de stat în America Latină. Media anuală de două a insurecțiilor și schimbărilor de regim este elocventă chiar dacă ne gîndim la imensa suprafață teritorială amintită și la faptul că e în definitiv vorba de 20 de state. Dar trecerile acestea ale puterii din mîinile unei clici reacționare în acelea ale alteia cu nimic mai deosebite (excepție a făcut doar Guatemala) au devenit un fel de temperatură normală a vieții politice central și sud-americane. Imprejurarea că militarii sînt cei ce înnoadă și desnoadă itele, că regimurile instalate sînt expresia unor junte, adaugă a doua caracteristică fundamentală tabloului politic.

Din acest punct de vedere, Venezuela nu constituie un exemplu ieșit din comun. Ea se integrează oarecum clasic acestor bine înrădăcinate tradiții. Și, pentru că veni vorba de „tradiții", nu e inutil să amintim că Wall-Street-ul e foarte conservator în ceea ce privește păstrarea și, dacă e posibil, înflorirea lor. Cine nu știe că dictatura militară din Cuba (colonelul Batista) a fost instaurată cu sprijinul Statelor Unite; că junta lui Rojas Pinila, fost conducător al Columbiei, s-a bucurat de binecuvîntare nord-americană; că însuși Jimenez a fost în Venezuela omul de încredere al magnaților petrolului!

Venezuela posedă petrol; după cum Brazilia posedă fier sau Chile cupru. Și Statele Unite înțeleg să fie prezente oriunde și ori de cîte ori e vorba de bogății considerabile. Venezuela, de pildă, care e cel mai mare exportator de petrol din lumea capitalistă, are rezerve apreciate la aproape două miliarde de tone. Zăcămintele de fier ale Braziliei depășesc 14 miliarde tone. Asta, ca să nu mai vorbim de uriașa producție de cafea a acestei țări. Bolivia se află printre primele producătoare de cositor din lume. Dar ce nu se găsește în America Latină? De la aur la wolfram, și de la platină la vanadiu, trecînd prin argint, stibiu sau bismut, întîlnim toată gama metalelor nobile și rare. O excelentă bază pentru înflorirea economiei... Wall-Street-ului.

Businessmanii nord-americani controlează într-adevăr petrolul Venezuelei, cafeaua din Brazilia sau Columbia, carnea din Uruguay, zahărul din Cuba sau fructele din America Centrală. La dispoziția lor se fac și se desfac insurecțiile militare menite să le apere interesele. Ei aduc la putere regimurile care le convin și condamnă la moarte regimurile care le contravin. Soarta guvernului Arbenz, care pusese capăt în Guatemala exploatării companiei nord-americane „United Fruit" a fost pecetluită la New York. Guvernul Villaroel din Bolivia a plătit în 1946 cu viață îndrăzneala de a se fi opus profiturilor monopoliste. Doi ani mai tîrziu, Gallegos, care se opusese samavolniciilor lui „Standard Oil of New Jersey" în Venezuela a fost alungat de generalul Jimenez. Același Jimenez care, după ce și-a prorogat recent pe un alt număr de ani dictatura, a trebuit să facă față și ea unei revolte militare.

Ar putea părea curios la prima vedere că, un regim instaurat de Wall-Street să fie alungat sau numai amenințat de o insurecție de inspirație similară. Fostul președinte al Guatemalei Juan José Arevalo ne dă însă explicația într-o carte semnificativ intitulată „**Fabula rechinului și a sardelelor**". Cînd relațiile dintre primul și cele de al doilea trec printr-o fază critică, „Statele Unite încep să încurajeze opoziția. Aceasta crește și devine puternică. Presa națională i se alătură și o sprijină. Presa internațională se face ecoul acesteia vorbind despre „scăderea prestigiului" regimului oficial. Se anunță că Statele Unite sînt îngrijorate de cele ce se petrec în această țară..." Urmează intervenția ambasadorului Statelor Unite sau insurecția pregătită din vreme, pentru ca apoi, să se aranjeze totul. „Dispare abcesul politic. Opoziția trece la locul ei. Presa își schimbă tonul și anunță că guvernul a pornit pe o cale rezonabilă. Statele Unite declară că, într-adevăr, guvernul a lichidat criza"

Sardelele guatemaleze manifestaseră în concepția nord-americană oarecare veleități de independență. Generalul Jimenez, omul magnaților petrolului, își permisese imprudența să facă unele concesii petrolifere Angliei, Germaniei occidentale și Italiei. Țările acestea sînt fără îndoială aliatele nordatlantice ale Statelor Unite. Dar alianța e un lucru și dolarii alta. Așa că rechinul a acționat imediat. Revolta militară l-a înduplecat pe Jimenez să facă **mea culpa**. Obținînd o nouă binecuvîntare pe un alt număr de ani din partea lui „Standard Oil", dictatura se poate considera pentru moment apărată...

Din păcate trebuie să se recunoască eficacitatea mijloacelor utilizate. Cu atît mai mult cu cît intervenția directă a Statelor Unite este azi foarte deochiată și necesitățile propagandei o evită. Căci latino-americanii nu pot uita că, de la 1841, data intervenției împotriva Mexicului și pînă la ultimele manifestări de forță navală împotriva statului Panama, în 1957, n-a existat aici o țară din America Latină unde să nu fi debarcat forțe yankee agresoare. Asta ca să nu se mai amintească de „vizitele" de rigoare ale flotei de război în porturile principale.

Magnații petrolului pot răsufla momentan ușurați. După spaima trasă din cauza situației „mouvementée" din Orientul apropiat, Venezuela rămîne o ultimă speranță. Statele Unite investiseră de altfel în industria petroliferă a acestei țări aproape 1 miliard de dolari, iar în 1955, cînca 50% din totalul profiturilor de pe urma investițiilor făcute de Statele Unite în întreaga America Latină provenea numai din Venezuela. Un motiv deci de mare atenție acordată stărilor de lucruri din această țară.

E drept că de această atenție nu se bucură „sardelele" propriu zise. Țară cu ogoare extrem de fertile, Venezuela trebuie să importe majoritatea alimentelor necesare. Și pentru ca venezuelenii să nu se gîndească prea mult la nivelul lor de trai, cel mai scăzut din lume, importul de whisky este cel mai mare din America Latină. În schimb, au posibilitatea să citească în presa nord-americană că investițiile făcute în țara lor constituie cel mai fericit tip de „colaborare economică", între o țară înaintată și alta înapoiată. Spre mai marea laudă a „lumii libere".

Gustînd copios un whisky „extra-dry", cetățeanul din Caracas sau Valencia, Cumana sau Ciudad Bolivar se poate bucura de faptul că aparține „lumii libere" și că generalul Jimenez veghează mai departe asupra destinelor țării sale. Nici o centrală electrică, nici o întreprindere industrială, nici o inovație în agricultura țării nu-i va tulbura dulcele somn economic. Deschizînd aparatul de radio, il va putea auzi pe senatorul Capehart lăudîndu-se că monopoliștii yankei au scos într-un singur an din țara sa profituri echivalente cu investițiile făcute în cei 12 ani anteriori.

Nu știm dacă toți venezuelezii adoră băuturile tari. Dar se știe că mulți, mereu tot mai mulți, încep să regrete înapoierea țării lor și caută mijloace de remediere. Aceștia observă că în întreaga Americă Latină au loc acum prefaceri importante. Planurile mărețe de transformare, deocamdată pe hîrtie, pot deveni realitatea cînd forțele naționale patriotice vor fi destul de puternice pentru a dejuca planurile imperialiste.

În Brazilia sau Argentina, în Mexic sau Uruguay sistemul parlamentar s-a întărît în ultimii ani. Partidele progresiste au început să joace un rol tot mai important și creaturile Washingtonului alunecă tot mai mult pe panta eșecului definitiv. Țările acestea cu potențial economic uriaș au început să meargă tot mai viguros pe calea apărării suveranității lor naționale și să caute o cale proprie pentru eliberarea din dependența economică. Toate acestea nu le poate trece cu vederea cetățeanul venezuelan.

În închisorile și lagărele „iadului verde", aviatorii închiși vor medita și ei asupra insurecției lor; își vor aminti cine l-a stîrnit și cine a sprijinit pînă la urmă înăbușirea insurecției. Vor înțelege că au fost marionetele unor interese străine țării lor. Și, așa cum s-a mai întîmplat de atîtea ori în istoria Americii Latine, vor acționa în viitor în slujba singurei cauze care le poate aduce victoria: aceea a propriului lor popor.

Poate și conștiința acestui fapt, adăugată la cunoașterea adevăratelor doleanțe ale omului de pe stradă, a făcut ca a doua zi după triumful lui Jimenez, „New York Herald Tribune", organul marii finanțe nord-americane, să scrie că „eventualitatea unei noi insurecții în lunile viitoare este exclusă". Pronosticul este semnificativ pentru că aduce un element nou. Jimenezii vin și pleacă. Dar rechinii au început să se teamă că vor fi alungați în cele din urmă de sardele...

V. Dascălu

săptămîna

VEAC NOU, organ al Consiliului General A.R.L.U.S. Apare săptămînal. Redacția și administrația: strada Ion Ghica 5. Telefon 3.03.10. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" Piața Scînteii București.
ABONAMENTE: pe 3 luni 3 lei, pe 6 luni 6 lei, pe un an 12 lei. Abonamentele se fac la toate oficiile poștale, prin factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. STAS — 3452 — 52